

საქართველოს დავით აღმაშენებლის
სახელობის უნივერსიტეტი

**პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების
განხორციელებაზე უარის თქმა და მისი სამართლებრივი შედეგები**

დოქტორანტი ხვიჩა ბეგიაშვილი

ავტორეფერატი

მეცნიერ-ხელმძღვანელი: **გია მეფარიშვილი**
სამართლის დოქტორი, პროფესორი

ქ. თბილისი
2024 წელი

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შესავალი -----	4-6
თავი I. პროკურორი, როგორც სახელმწიფო ბრალმდებელი, სასამართლოში სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას	
§1. სახელმწიფო ბრალდების ცნება და მისი თანაფარდობა ბრალდების სხვა სახეებთან -----	6-7
§2. ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძვლები -----	7-9
§3. სახელმწიფო ბრალმდებლისა და ზემდგომი პროკურორის უფლებამოსილება ბრალდებაზე უარის თქმის დროს -----	9-11
§4. აღბათობის მაღალი ხარისხის სტანდარტისა და გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტის გავლენა სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს --	11-13
§5. სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის სამართლებრივ პროცედურაში პროცესის მონაწილეთა უფლებამოსილება --	13-14
§6. განსხვავება სახელმწიფო ბრალდებაზე ნაწილობრივ და სრულად უარის თქმას შორის -----	14-15
§7. პროკურორის მიზანი სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს-----	15-16
§8. პროკურორის მიუკერძოებლობისა და ობიექტურობის საკითხი სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის დროს -----	16-17
§9. ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო წესი და ფორმა -----	17-18
თავი II. სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ეთიკური, ფსიქოლოგიური და ლოგიკური ასპექტები	
§1. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ეთიკური ასპექტი -----	19-20
§2. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ფსიქოლოგიური ასპექტი -----	20-21
§3. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ლოგიკური ასპექტი -----	21-22
თავი III. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის სამართლებრივი შედეგები	
§1. სამართლებრივი შედეგების სახეები და მათი დახასიათება -----	22-23
§2. სამართლებრივი შედეგები პროკურორისა და პროცესის სხვა მონაწილეებისთვის -----	24-25
§3. სამართლებრივი შედეგი სასამართლოსა და სისხლის სამართალწარმოებისთვის -----	25-26

თავი IV. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის სტანდარტები საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობების შესაბამისად

§1. აშშ-ის მაგალითი -----	26-27
§2. ევროპის ზოგიერთი ქვეყნის მაგალითი -----	28-29
§3. ზოგიერთი პოსტსაბჭოთა ქვეყნის მაგალითი -----	29-31
დასკვნა -----	31-40
ბიბლიოგრაფია -----	41-42

შესავალი

განსახილველი თემაა სისხლის სამართლის პროცესის მთავარი ფიგურის, პროკურორის, ისეთი დისკრეციული უფლებამოსილება, როგორც არის სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმა, და მისი სამართლებრივი შედეგები. ეს საკითხი ქართული სამეცნიერო წრეების მიერ ჯეროვნად შესწავლილი არ არის და პრობლემურია, რაც იმას გულისხმობს, რომ საკვლევი თემის მიმართ ერთიანი მიდგომა ჩამოყალიბებული არ არის. წარმოდგენილ ნაშრომში ამ საკითხის სიღრმისეულად წარმოჩენა თავისთავად განაპირობებს აღნიშნულ თემაზე დისკუსიის დაწყებას და მოცემული საკითხით თეორეტიკოსების, აგრეთვე პრაქტიკულად მომუშავეთა დაინტერესებას.

სამეცნიერო ნაშრომის აქტუალურობას განსაზღვრავს არა მარტო სამეცნიერო წრეებისა და პრაქტიკულად მომუშავე იურისტების, არამედ საზოგადოების ფართო მასების მზარდი ინტერესი მიმდინარე ან უკვე დასრულებული სისხლის სამართლის საქმეების მიმართ. ფაქტია, რომ კონკრეტულ გახმაურებულ (მათ შორის, მიმდინარე) სისხლის სამართლის საქმეებთან დაკავშირებით კითხვების გაჩენა და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით მათზე დისკუსიების თუ დებატების მოწყობა ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრების განუყოფელ ნაწილად იქცა. ამ პროცესში ცენტრალური ადგილი უკავია დაწყებული ან შეწყვეტილი სისხლისსამართლებრივი დევნის, პროკურორის მიერ მიღებული ან/და მიუღებელი გადაწყვეტილებების, სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებისა და მასზე უარის თქმის საკითხებს.

აღნიშნული საკითხების შესწავლა მნიშვნელოვანია, რათა პასუხი გაეცეს სამართლის სფეროსა და საზოგადოებაში ხშირად დასმულ კითხვებს: მიუკერძოებელია თუ არა პროკურორი სახელმწიფო ბრალდების განხორციელების პროცესში? მართებულია თუ არა უფლებამოსილება, რომელიც პროკურორს აძლევს ექსკლუზიურ უფლებას, შინაგანი რწმენის საფუძველზე მიიღოს სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება იმ პირობებში, როდესაც დასრულებულია გამოძიება, შეკრებილია მტკიცებულებათა ერთობლიობა, ბრალდებულის მიმართ გამოყენებულია იძულებითი ხასიათის ღონისძიებები და საქმეს სასამართლო განიხილავს? იჭრება თუ არა პროკურორი მოსამართლის უფლებამოსილებაში და ნიშნავს თუ არა სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმა მართლმსაჯულების განხორციელებას? პროკურორის მიერ

სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმა გამოძიების შეცდომით, მიკერძოებული, ცალმხრივი და არაობიექტური გამოძიებით არის გამოწვეული თუ სასამართლო განხილვის დროს გამოკვლეულ მტკიცებულებებს ემყარება? სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე პროკურორის უარი ბრალდების მხარის მარცხს გულისხმობს თუ მას ისე უნდა შეეხედოთ, როგორც მართლმსაჯულების განუყოფელ და აუცილებელ ნაწილს და ადამიანის უფლებების გარანტს? რა სამართლებრივი შედეგები დადგება იმ შემთხვევაში, როდესაც პროკურორი უარს აცხადებს სახელმწიფო ბრალდებაზე? როგორია ბრალდებულის უფლებები, რომლის მიმართაც აღკვეთის ღონისძიება გამოყენებული? სარგებლობს თუ არა იგი გამართლებულის საპროცესო სტატუსითა და გარანტიებით? შესაბამისად, ილახება თუ არა პირის, როგორც ბრალდებულის, უფლება, სარგებლობდეს სამართლიანი სასამართლოს უფლებით? ილახება თუ არა დაზარალებულის უფლებები? უნდა დადგეს თუ არა კონკრეტული თანამდებობის პირების პასუხისმგებლობის საკითხი ბრალდებულის მიმართ იძულებითი ხასიათის ღონისძიებების, პატიმრობის თუ სხვა სახის აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების, მის ქონებაზე ყადაღის დადებისა და მისთვის მორალური ზიანის მიყენების, დაზარალებულის კანონიერი ინტერესების საკითხის ღიად დატოვებისა და თუნდაც სახელმწიფოს მიერ ადამიანური და ფინანსური რესურსების გაღების ნაწილში? და ბოლოს, რა ბედი ეწევა თავად დანაშაულებრივი ქმედების ფაქტს იმ პირობებში, როდესაც პრაქტიკულად მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა საქმის დამატებით გამოძიებაში დაბრუნების ფორმალურ საფუძველს არ იძლევა? აუცილებელია, დასმულ კითხვებს მეცნიერულად დასაბუთებული და ამომწურავი პასუხი გაეცეს, რაც სამეცნიერო ნაშრომის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზანია. გარდა ამისა, ზემოაღნიშნული საკითხის სიღრმისეული შესწავლით შევეცდებით სისხლის სამართლის პროცესის განსახილველი დებულებებისა და საკვლევ თემასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ბაზის კონკრეტული ნორმების მიმართ ერთგვაროვანი მიდგომა ჩამოვაყალიბოთ, რათა აღმოიფხვრას ის აზრთა სხვადასხვაობა, რომელიც ხშირად იჩენს თავს.

კვლევისას გამოყენებულია ისტორიული, ფორმალურ-ლოგიკური, აღწერითი (სინქრონული), დოგმატური, შედარებით-სამართლებრივი, სოციოლოგიური და სხვა მეთოდები.

დისერტაცია შედგება შესავლისგან, 4 თავისგან, 18 პარაგრაფისგან, დასკვნისა და ბიბლიოგრაფიისგან (გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხისგან). ნაშრომის არსებითი ნაწილის მოცულობაა 199 გვერდი.

თავი I

პროკურორი, როგორც სახელმწიფო ბრალმძებელი, სასამართლოში სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას

§1. სახელმწიფო ბრალდების ცნება და მისი თანაფარდობა ბრალდების სხვა სახეებთან

საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად, სამართალწარმოება ხორციელდება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე, რაც მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესის დემოკრატიზაციისა და სრულყოფის წინაპირობაა.

ვინაიდან საქართველოს კანონმდებლობით სახელმწიფო ბრალმძებლის უფლებამოსილების განხორციელების ვალდებულება მხოლოდ პროკურორს აკისრია, მოკლედ შევეხოთ პროკურატურის სისტემას. პროკურატურა არის სახელმწიფო ორგანო, რომელიც თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კონსტიტუციასა და კანონს. პროკურატურის მთავარი ამოცანაა დანაშაულთან ბრძოლა. მის შესასრულებლად სხვადასხვა მიმართულებასთან ერთად უმნიშვნელოვანესი როლი ენიჭება სასამართლოში სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერას. თავის მხრივ, სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელება პროკურატურის მთავარი ფუნქციაა. ამასთანავე, პროკურატურის ყველა მუშაკს არ აქვს სახელმწიფო ბრალდების განხორციელების უფლება. აღნიშნული უფლებამოსილებით მხოლოდ პროკურორი სარგებლობს. საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობა სახელმწიფო ბრალდების სხვა სახეს ან სხვა ბრალმძებელს არ იცნობს.

მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა იცნობს მხოლოდ საჯარო სისხლისსამართლებრივ დევნას, რომლის განხორციელება მხოლოდ პროკურორის უფლებამოსილებაა. სასამართლოში სახელმწიფო ბრალდებას პროკურორი სახელმწიფო ბრალმძებლის სახით ახორციელებს. კონკრეტულ საქმეზე სახელმწიფო ბრალდების განხორციელება იწყება სასამართლოში წინასამართლო სხდომის გამართვის დღეს და სრულდება საკასაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დასრულებით.

შესაბამისად, სახელმწიფო ბრალდება პირველი ინსტანციისა და სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოებში ხორციელდება. სახელმწიფო ბრალმძებელს ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტი შეუძლია ნებისმიერი ინსტანციის სასამართლოში გამოიყენოს. სახელმწიფო ბრალმძებელს ეკისრება ბრალდების მტკიცების ტვირთი და იგი სარგებლობს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით მინიჭებული ყველა უფლებამოსილებით. აღნიშნულ პროცესში გადამწყვეტი როლი ენიჭება პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილებების რეალიზების საკითხს. პროკურორი სამართალწარმოების გადამწყვეტ ეტაპზე, კერძოდ, საქმის სასამართლო განხილვის დროს სახელმწიფო ბრალმძებლად გვევლინება. ამ დროს მას ევალუა არა მხოლოდ სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელება, არამედ სამართლებრივი საფუძვლების არსებობის შემთხვევაში – აგრეთვე სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმა. აღნიშნული უფლებამოსილება პროკურორს, როგორც სახელმწიფო ბრალმძებელს, ადამიანის უფლებების დამცველის უფლება-მოვალეობებს ანიჭებს, ვინაიდან სათანადო საფუძვლების არსებობის შემთხვევაში სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმა პირდაპირ არის დაკავშირებული პირის კანონიერი უფლებების რეალიზებასთან. სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის უფლებამოსილების გამოყენების დროს პროკურორი ბრალდებულის უფლებებს იცავს. აღნიშნული უფლებამოსილების გამოყენებას კანონი სახელმწიფო ბრალმძებელს ავალებს ისევე, როგორც სისხლისსამართლებრივი დევნისა და ბრალდების განხორციელებას, რაც, თავის მხრივ, გამორიცხავს სასამართლოს მიერ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე უდანაშაულო პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის პროცედურების განხორციელებას და ხელს უწყობს მართლმსაჯულების სამართლიანობასა და კანონიერებას.

§2. ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძვლები

საქართველოს 2009 წლის 9 ოქტომბრის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ბრალდებაზე უარის თქმას პროკურორის დისკრეციულ უფლებამოსილებად თვლის, განსხვავებით საქართველოს 1998 წლის 20 თებერვლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსისგან, რომელიც პროკურორს შესაბამის ვალდებულებას უწყესებდა. პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილებებით აღჭურვა პროკურატურის საქმიანობის განმსაზღვრელი პრინციპების ეფექტიან რეალიზებას

უზრუნველყოფს. ამასთანავე, თუ პროკურორს სასამართლო განხილვის დროს ხელთ ექნება ბრალდებულის სასარგებლოდ მეტყველი, უტყუარი მტკიცებულებები და მაინც ჯიუტად შეეცდება, განახორციელოს ბრალდება, მის ქმედებაში გამოიკვეთება არა მხოლოდ დისციპლინური, არამედ აგრეთვე სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის ნიშნები, რაც ყველაზე უკეთ თავად პროკურორისთვის არის ცნობილი. ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტი, პირველ რიგში, პროკურორის კეთილსინდისიერებას, ობიექტურობასა და კანონიერებას ეფუძნება.

პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძვლები ძირითადად 3 ჯგუფად იყოფა: 1. სამართლებრივი, ანუ ფორმალური საფუძვლები; 2. „ფაქტიური“, ანუ მტკიცებულებითი საფუძვლები; 3. ფსიქოლოგიური საფუძვლები, რომლებიც პროკურორის შინაგან რწმენას წარმოქმნის. ბრალმდებლის დისკრეციული უფლებამოსილების ასამოქმედებლად შეიძლება არსებობდეს ფორმალური და ფაქტობრივი გარემოებების ფართო სპექტრი: სასამართლო პროცესის მონაწილეთა (მოწმე, დაზარალებული, ბრალდებული, ექსპერტი) მიერ ჩვენების შეცვლა, მანამდე უცნობი გარემოებების დადგენა, მტკიცებულებათა დაუშვებლად ცნობა და სხვა. თავის მხრივ, ბრალდებაზე უარის თქმის ფორმალური და ფაქტობრივი საფუძვლები 2 კატეგორიად იყოფა: 1. მატერიალურ-სამართლებრივი საფუძვლები; 2. საპროცესო-სამართლებრივი საფუძვლები. ბრალდებაზე უარის თქმის დროს პროკურორი ხელმძღვანელობს როგორც სისხლის სამართლის კოდექსის, ისე სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის იმ დებულებებით, რომლებიც, საერთო ჯამში, მისი დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძვლებს წარმოშობს.

თავის მხრივ, სახელმწიფო ბრალმდებელს ბრალდებაზე უარის თქმის დროს თავისი დისკრეციული უფლებამოსილების გამოსაყენებლად ესაჭიროება, არსებობდეს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული კონკრეტული ფორმალური საფუძვლები. მატერიალურ-სამართლებრივი საფუძვლები გამორიცხავს პირის მიმართ სასჯელის გამოყენებას და სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებას ან გაგრძელებას და ადასტურებს დანაშაულის არარსებობის ფაქტს. საპროცესო-სამართლებრივი საფუძვლები საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის დებულებათა შესაბამისად წარმოიშობა და გამორიცხავს გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის გაგრძელების შესაძლებლობას.

მიგვაჩნია, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცალკე თავად უნდა იქნეს შეტანილი ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო ინსტიტუტის გამოყენების საფუძვლების, საპროცესო წესისა და სამართლებრივი შედეგების მარეგულირებელი დეტალური და სრულყოფილი საკანონმდებლო ნორმები. ეს მოახდენს ამ ინსტიტუტის სისტემატიზაციას. საკანონმდებლო ცვლილებებს დისერტაციის დასკვნითი ნაწილის რეკომენდაციებში წარმოვადგენთ.

§3. სახელმწიფო ბრალმდებლისა და ზემდგომი პროკურორის უფლებამოსილება ბრალდებაზე უარის თქმის დროს

საქართველოში პროკურატურა უმაღლეს სახელმწიფო ორგანოთა განსაკუთრებულ გამგებლობას მიეკუთვნება. იგი გამოეყო საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს და მთლიანად საქართველოს მთავრობას და გახდა დამოუკიდებელი ინსტიტუტი, რომელიც ემორჩილება მხოლოდ კონსტიტუციასა და კანონს.

სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის უფლებამოსილებით სარგებლობს პროკურატურის ყველა მუშაკი, კერძოდ, საპროკურორო იერარქიის მიხედვით თუ ვიტყვით, საქართველოს გენერალური პროკურორით დაწყებული, ყველაზე ქვედა რგოლის სტაჟიორ-პროკურორით დამთავრებული. განსაკუთრებით პრობლემური იქნება აგრეთვე გენერალური პროკურორის მიერ უშუალოდ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელება, ვინაიდან ბრალდებაზე სრულად ან ნაწილობრივ უარის თქმის შემთხვევაში სახელმწიფო ბრალმდებელს ზემდგომი პროკურორის წერილობითი თანხმობა ესაჭიროება, ხოლო საქართველოს გენერალურ პროკურორს, რა თქმა უნდა, არ ჰყავს ზემდგომი პროკურორი, ვინაიდან, მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით, ყველა პროკურორი მას ექვემდებარება.

„ზემდგომ პროკურორს“ საქართველოს კანონმდებლობა არ განმარტავს. პრაქტიკაში ზემდგომი პროკურორი არის ის პროკურორი, რომელიც ასრულებს სისხლისსამართლებრივ ფუნქციებს და, პარალელურად, მენეჯერის პოზიცია უკავია.

ბრალდებაზე უარის თქმის შემთხვევაში ზემდგომი პროკურორის თანხმობის საკითხი პრობლემურად მიგვაჩნია, ვინაიდან ის ეწინააღმდეგება სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობას, რომელშიც

მითითებულია, რომ „სასამართლოში თავის უფლებამოსილებათა განხორციელებისას პროკურორი დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კანონს“. სისხლისსამართლებრივი დევნის დასაწყებად პროკურორს ზემდგომი პროკურორის თანხმობა არ ესაჭიროება. მისი თანხმობა პროკურორს არც გამოძიების სტადიაზე სისხლისსამართლებრივი დევნის თუ გამოძიების შესაწყვეტად სჭირდება. ვფიქრობთ, პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება უფრო საპასუხისმგებლო და მნიშვნელოვანი საკითხია ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვის კუთხით, რაშიც სახელმწიფო სრულად ენდო პროკურორს და დამატებითი ფორმალური საფეხურები არ დაუწესა. ამავდროულად, კანონმდებელი სახელმწიფო ბრალმდებელს არ ანდობს მისი კომპეტენციისთვის მიკუთვნებულ საკითხებზე დროული და ეფექტიანი გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღებას, რაც, თავის მხრივ, ასუსტებს ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტს სისხლის სამართლის პროცესში. იქნებ ამის შედეგიც არის ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ საქართველოს პროკურორები თავიანთ საქმიანობაში ამ უმნიშვნელოვანეს ბერკეტს პრაქტიკულად არ იყენებენ. შედარებისთვის უნდა აღინიშნოს, რომ „2021 წელს პირველი ინსტანციის სასამართლოების მიერ განაჩენი გამოტანილი იქნა 14065 პირის მიმართ“. მათგან 1842 საქმეზე დადგა გამამართლებელი განაჩენი, მათ შორის, 1280 საქმეზე – სრულად გამამართლებელი, ხოლო 562 საქმეზე – ნაწილობრივ გამამართლებელი. რა თქმა უნდა, საკუთრივ გამამართლებელი განაჩენების რაოდენობა არ უნდა იყოს კრიტიკის საგანი, ვინაიდან ის ქვეყანაში დემოკრატიული ტენდენციების განვითარებასა და სასამართლოს დამოუკიდებლობაზე მეტყველებს. ამ მხრივ არც პროკურატურა უნდა გახდეს კრიტიკის ობიექტი, ვინაიდან გამამართლებელი განაჩენები განვითარებული ქვეყნების მართლმსაჯულების შემადგენელი აუცილებელი ნაწილია. მაგრამ აქ ყურადღება უნდა გამახვილდეს ჩვენს საკვლევ თემასთან დაკავშირებით წამოჭრილ პრობლემაზე. კერძოდ, ძნელი იქნება იმ ფაქტის გათავისება, რომ სახელმწიფო ბრალმდებელს 1842 საქმიდან რამდენიმეზე მაინც არ ჰქონდა წინასწარი მოლოდინი და შინაგანი რწმენა, რომ გამამართლებელი განაჩენი დადგებოდა. ასეთ ვითარებაში ჩნდება ლეგიტიმური კითხვა: რატომ არ გამოიყენა მან დისკრეციული უფლებამოსილება და არ თქვა უარი ბრალდებაზე?

სისხლის სამართლის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობით პროკურორს პრაქტიკულად შეუზღუდავი უფლებამოსილება აქვს, რაც შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს და ხელს უწყობს სწრაფი და

ეფექტიანი მართლმსაჯულების განხორციელებას. ამასთანავე, სისხლის სამართლის სფეროში პროკურორის ძირითად უფლებებს ახორციელებენ და მის მოვალეობებს ასრულებენ ქვედა რგოლის პროკურორები, რომლებიც უშუალოდ იძიებენ სისხლის სამართლის საქმეს, ახორციელებენ გამოძიების საპროცესო ხელმძღვანელობას და მხარს უჭერენ სახელმწიფო ბრალდებას. მიგვაჩნია, რომ ამ პროკურორებს უნდა მიეცეთ ყველა საგამომიებო თუ საპროცესო მოქმედების დაუბრკოლებლად განხორციელების შესაძლებლობა და რომ მათთვის კანონის დონეზე რაიმე ფორმალური საფეხურების დაწესება ხელს შეუშლის სწრაფი, ყოველმხრივი და ობიექტური სამართალწარმოების განხორციელებას.

§4. ალბათობის მაღალი ხარისხის სტანდარტისა და გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტის გავლენა სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს

სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება მხოლოდ სასამართლო განხილვის დროს მიიღება, რაც იმას ნიშნავს, რომ დანაშაულებრივი ქმედების ფაქტზე გამოძიება დასრულებულია, ხოლო პირის/პირების მიმართ შეკრებილი მტკიცებულებების ერთობლიობის საფუძველზე, დასაბუთებული სტანდარტის არსებობისას დაწყებულია სისხლისსამართლებრივი დევნა, კერძოდ, გამოტანილია დადგენილება პირის ბრალდებულის სახით პასუხისგებაში მიცემის შესახებ.

მიუხედავად იმისა, რომ წინასასამართლო სხდომაზე საქმე არსებითად არ განიხილება, მიგვაჩნია, რომ შესაძლებელია პროკურორს ამ სხდომაზე ბრალდებაზე უარის თქმა მოუწიოს 2, ერთმანეთისგან განსხვავებული სამართლებრივი მოცემულობის დადგომის შემთხვევაში. პირველი მათგანი შეიძლება დადგეს იმ შემთხვევაში, როდესაც მტკიცებულებების გაცვლის შემდეგ მხარეებს კონკრეტული საქმის სასამართლო პერსპექტივაზე უკვე ნათელი წარმოდგენა აქვთ. მეორე სამართლებრივი მოცემულობა, რომელმაც პროკურორს უნდა შეუქმნას შინაგანი რწმენა, რომ მან ბრალდებაზე უარი თქვას, შესაძლებელია დადგეს ასევე წინასასამართლო სხდომის მსვლელობის დროს. თუ აღმოჩნდება, რომ მოსამართლე დაუშვებლად ცნობს ბრალდების მხარის მტკიცებულებებს, რომლებიც საფუძველად უდევს პირის მიმართ წარდგენილ ბრალდებას, ვფიქრობთ, სახელმწიფო ბრალმძებელი ვალდებული იქნება გამოიყენოს თავისი დისკრეციული უფლებამოსილება

და ბრალდებაზე უარი თქვას. მიგვაჩნია, რომ პროკურორის უფლება აქვს, ბრალდებაზე უარის თქმის დისკრეციული უფლებამოსილება წინასასამართლო სხდომაზე გამოიყენოს, ვინაიდან ამის ფორმალურ საფუძველს იძლევა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 250-ე მუხლის მე-2 ნაწილის ჩანაწერი.

საქმის არსებითად განხილვის დროს შეიძლება არსებობდეს პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის 2 ვარიანტი: 1. ბრალდებაზე უარის თქმა ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში; 2. ბრალდებაზე უარის თქმა მოსამართლის ან სასამართლო კოლეგიის მიერ საქმის არსებითად განხილვის დროს.

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში პროკურორის ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მიღება შეუძლია როგორც შესავალი სიტყვის წარდგენის, ისე მტკიცებულებათა გამოკვლევის, მტკიცებულებათა გამოკვლევის დასრულების და დასკვნითი სიტყვის წარდგენის დროს.

რაც შეეხება მოსამართლის ან სასამართლო კოლეგიის მიერ საქმის არსებითად განხილვის დროს პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის შესაძლო ეტაპებს, აქაც უნდა გამოიყოს შესავალი სიტყვის წარდგენის, მტკიცებულებათა გამოკვლევის, მტკიცებულებათა გამოკვლევის დასრულებისა და დასკვნითი სიტყვების წარდგენის სტადიები. ამასთანავე, კანონი პროკურორს უფლებას აძლევს, თავისი დისკრეციული უფლებამოსილება გამოიყენოს პირველი ინსტანციისა და სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოებში საქმის განხილვის დროს, გარდა ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვისა.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქმის არსებითად განხილვის დროს სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის საკითხს აქტუალურობას სძენს შემდეგი გარემოება: გამოძიების პროცესში მხარეთა მიერ მოპოვებული მტკიცებულებები სასამართლოში გამოკვლევის დროს გარკვეულ ტრანსფორმაციას განიცდის. მარტივად რომ ვთქვათ, მტკიცებულებათა გამოკვლევა ხდება სიღრმისეულად, ზეპირი მოსმენით, როდესაც მხარეებს ეძლევათ თავიანთი პოზიციების დაფიქსირების შესაძლებლობა, მაგალითად, მოწმეთა ჯვარედინი დაკითხვის, ექსპერტის მის მიერ გაცემულ დასკვნასთან დაკავშირებით დაკითხვის დროს. შესაბამისად, ახალი და მიუკერძოებელი კვლევის შედეგად მტკიცებულებები შეიძლება უფრო სრულად იქნეს წარდგენილი. ამ პირობებში მტკიცებულებათა გამოკვლევის ზეპირი და უშუალო ფორმა იძლევა მათი საქმის სხვა ფაქტობრივ

გარემოებებთან შედარების შესაძლებლობას, რამაც, თავის მხრივ, შეიძლება მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების არასანდოდ მიჩნევა და გაბათილება გამოიწვიოს. საბოლოო ჯამში, აღნიშნული პროცედურები ხელს უწყობს როგორც მხარეთა, ისე სასამართლოს შინაგანი რწმენის ჩამოყალიბებას გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით.

§5. სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის სამართლებრივ პროცედურაში პროცესის მონაწილეთა უფლებამოსილება

მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფო ბრალმდებელი პროცესის დამოუკიდებელი სუბიექტია და ცალკეულ საკითხებს შინაგანი რწმენით წყვეტს, მათ შორის, ბრალდებაზე უარს ამბობს სასამართლოში გამოკვლეულ მტკიცებულებათა ერთობლიობის ანალიზის საფუძველზე, მან შესაძლებელია გადაწყვეტილების მიღებამდე პროცესის სხვა მონაწილეებთან გარკვეული კონსულტაციებიც გაიაროს.

მიზანშეწონილია, სახელმწიფო ბრალმდებელმა შინაგანი რწმენის გასამყარებლად გარკვეული კონსულტაციები გაიაროს აგრეთვე საქმეზე საპროცესო ხელმძღვანელობის განმახორციელებელ პროკურორთან, რომელმაც საქმე სასამართლო განხილვისთვის გადააგზავნა. მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, ბრალდებაზე უარის თქმამდე პროკურორმა კონსულტაციები გაიაროს დაზარალებულთან (მისი არსებობის შემთხვევაში). აღნიშნული კონსულტაციები მოქმედი კანონმდებლობით არ რეგულირდება და, შესაბამისად, პროკურორმა ეთიკური პრინციპებიდან გამომდინარე უნდა იმოქმედოს. ამასთანავე, აღსანიშნავია, რომ ამ ურთიერთობის კანონმდებლობით მოწესრიგება, მოლაპარაკებების შედეგების მიუხედავად, წაადგება პრობლემის გადაჭრას.

სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტის გამოყენება ყველაზე ხელსაყრელ პირობებში დაცვის მხარეს აყენებს. შესაბამისად, პროკურორის ასეთი გადაწყვეტილება ბრალდებულისა და მისი ადვოკატისთვის ყოველთვის მისაღები და სასურველია.

თუ დაზარალებულისა და სახელმწიფო ბრალმდებლის პოზიციები სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის ნაწილში განსხვავებულია, დაზარალებულს უნდა ჰქონდეს კანონით გარანტირებული გასაჩივრების

უფლება. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო დაზარალებულის უფლებების რეალიზების საკითხს დიდ ყურადღებას უთმობს და მიუთითებს, რომ მასთან დაკავშირებით ეროვნულმა სასამართლოებმა დაზარალებულის უფლებების კუთხით ევროკავშირის მიდგომები უნდა გაითვალისწინონ.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია, საქართველოს კანონმდებლობაში აისახოს სისხლის სამართლის საქმეზე დაზარალებულის სტატუსისთვის დაწესებული ევროპული სტანდარტები, მათ შორის, დებულება პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში დაზარალებულთან კონსულტაციის სავალდებულო წესით გავლის თაობაზე. რა თქმა უნდა, ცალკე მსჯელობის საგანია, უნდა იმოქმედოს თუ არა სახელმწიფო ბრალმდებლის აღნიშნულ გადაწყვეტილებაზე დაზარალებულის პოზიციამ.

წ6. განსხვავება სახელმწიფო ბრალდებაზე ნაწილობრივ და სრულად უარის თქმას შორის

საქართველოს მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, პროკურორს უფლება აქვს, უარი თქვას ბრალდებაზე ან ბრალდების ნაწილზე, ანუ ბრალდებაზე სრულად ან ნაწილობრივ თქვას უარი. აღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებობს ბრალდებაზე უარის თქმის 2 სახე – სრული და ნაწილობრივი.

ორივე გადაწყვეტილება სასამართლო განხილვის სტადიაზე, განაჩენის გამოტანამდე მიიღება. მათი მიღების უფლებამოსილება აქვს მხოლოდ სახელმწიფო ბრალმდებელს. აღნიშნული გადაწყვეტილებები ზემდგომი პროკურორის თანხმობას საჭიროებს. სახელმწიფო ბრალმდებლის მიერ ზემდგომი პროკურორის თანხმობით ბრალდებაზე სრულად ან ნაწილობრივ უარის თქმა იწვევს სასამართლოს მიერ კონკრეტული პირის მიმართ ბრალდებაზე სისხლისსამართლებრივი დევნის სავალდებულო წესით, სრულად ან ნაწილობრივ შეწყვეტას.

ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის შემთხვევაში ხდება სისხლის სამართლის საქმეზე ფორმულირებული ბრალდების სრულად უარყოფა. მასზე სრულად უარის თქმა, თავის მხრივ, იწვევს საქმეზე სისხლისსამართლებრივი დევნის პროცესისა და სახელმწიფო ბრალდების განხორციელების შეწყვეტას. რაც შეეხება ბრალდებაზე ნაწილობრივ უარის

თქმას, ამ დროს განჩინებით წყდება სისხლისსამართლებრივი დევნა და სახელმწიფო ბრალდების განხორციელება წარდგენილი ბრალდების კონკრეტული ნაწილის, კონკრეტული ეპიზოდის ან/და დანაშაულებრივი ქმედების ნაწილში.

§7. პროკურორის მიზანი სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს

პროკურორის მიერ ნებისმიერი უფლებამოსილების გამოყენებას კონკრეტული მიზანი აქვს. პროკურატურის საქმიანობის პრინციპებია: კანონიერება და სამართლიანობა, ობიექტურობა და მიუკერძოებლობა, პროფესიონალიზმი და კომპეტენტურობა, ერთიანობა და ცენტრალიზაცია, ყველა ქვემდგომი პროკურორისა და პროკურატურის სხვა თანამშრომლის საქართველოს გენერალური პროკურორისადმი დაქვემდებარება, პირის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა და ღირსების ხელშეუხებლობა, პოლიტიკური ნეიტრალიტეტი.

ბრალდებაზე უარის თქმის დროს პროკურორის მიზნები შეიძლება იყოს: უდანაშაულო პირის მსჯავრდების თავიდან აცილება, მართლმსაჯულების პროცესის დაჩქარება, ერთი დანაშაულის ჩადენის ფაქტზე პირის განმეორებითი მსჯავრდების თავიდან აცილება, გარდაცვლილი ბრალდებულის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტა, ამნისტიის აქტზე სამართლებრივი რეაგირება და სხვა. აღნიშნული საკანონმდებლო საფუძვლების გარდა, ბრალდებაზე უარის თქმის დროს პროკურორის მიზნის სრულყოფას ხელს შეუწყობს სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების რეალიზება, რომელთა მიხედვით, პროკურორმა დანაშაულთან დაკავშირებული სოციალური დანაკარგებისა და ეკონომიკური ხარჯების შემცირება და საზოგადოებაში კანონის უზენაესობის რწმენის განმტკიცება უნდა უზრუნველყოს, თითოეულ საქმეს ინდივიდუალურად უნდა მიუდგეს და გადაწყვეტილება კონკრეტულ ფაქტებსა და გარემოებებზე დაყრდნობით უნდა მიიღოს. ამასთანავე, პროკურორის ნებისმიერი ქმედება, რომელიც დაკავშირებულია მისი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებასთან, კანონის განუხრელ დაცვას უნდა ემსახურებოდეს და დისკრიმინაციულ ელემენტებს არ უნდა შეიცავდეს. პროკურორმა გადაწყვეტილების მიღების დროს ობიექტურად და სამართლიანად უნდა იმოქმედოს და დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი უნდა იყოს.

ბრალდებაზე უარის თქმის მიზანს თავისი მიმართულებები აქვს და, თუ პროკურორი ერთ შემთხვევაში უდანაშაულო პირის მსჯავრდების თავიდან აცილებისკენ მიისწრაფვის, მეორე შემთხვევაში სახელმწიფოს და საზოგადოების კანონიერ ინტერესებს იცავს, ვინაიდან სახელმწიფო და საზოგადოების ის ნაწილი, რომელსაც კონკრეტული დანაშაულებრივი ქმედება რაიმე სახით შეეხო, დაინტერესებული არიან, რომ დაუსაბუთებელი ბრალდების საფუძველზე არ მოხდეს უდანაშაულო პირის მსჯავრდება, რაც, თავის მხრივ, უპასუხებს გამოწვევას, რომ პროკურორმა, როგორც სახელმწიფო ხელისუფლების წარმომადგენელმა, საზოგადოების სახელით და მისი ინტერესების დაცვით უნდა უზრუნველყოს კანონის მოთხოვნათა შესრულება და ამ დროს, გარდა იმისა, რომ უნდა გაითვალისწინოს კონკრეტულ პირთა ინტერესები, ხელი უნდა შეუწყოს სისხლის სამართლის საქმეთა მართლმსაჯულების სისტემის ეფექტიანობის გაზრდას.

§8. პროკურორის მიუკერძოებლობისა და ობიექტურობის საკითხი სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის დროს

სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმა უნდა ემყარებოდეს პროკურორის შინაგან რწმენას, რომ სასამართლოში გამოკვლეული მტკიცებულებები ბრალდებულისთვის წარდგენილ ბრალს არ ადასტურებს. ამასთანავე, უდანაშაულობის პრეზუმფციის პრინციპის გათვალისწინებით, სახელმწიფო ბრალმდებელს არ უნდა სჭირდებოდეს, ბოლომდე დარწმუნდეს ბრალდებულის უდანაშაულობაში. საკმარისია, მან დაკარგოს მისი ბრალეულობის შინაგანი რწმენა.

სახელმწიფო ბრალმდებლის პოზიცია არ და ვერ დაეყრდნობა მხოლოდ გამოძიების მიერ შეკრებილი მტკიცებულებების ანალიზს. პროკურორი სახელმწიფო ბრალდებას მხარს უჭერს იმ ნაწილში, რომელშიც სასამართლოში გამოკვლეული მტკიცებულებების ანალიზით დარწმუნდება, რომ ბრალდება მყარი და დასაბუთებულია. მტკიცებულებათა გამოკვლევისა და შეფასების დროს პროკურორი დარწმუნებული უნდა იყოს მათ დასაშვებობასა და საკმარისობაში.

მნიშვნელოვანია, სახელმწიფო ბრალდებას უძღვებოდნენ პროკურატურის გამოცდილი თანამშრომლები, რომლებსაც აღნიშნული საქმიანობისთვის სპეციალური მომზადება აქვთ გავლილი. მათი

პროფესიონალიზმი უნდა იძლეოდეს იმის გარანტიას, რომ ისინი სახელმწიფო ბრალმდებლის რთულ საჯარო ფუნქციას დამოუკიდებლად და კანონის შესაბამისად შეასრულებენ. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ პროკურორს ჰქონდეს საკმარისი დრო სახელმწიფო ბრალდებისთვის მოსამზადებლად. დაუშვებელია, როდესაც სხვადასხვა მიზეზის გამო იგი სასამართლო პროცესზე ისე გამოდის, რომ სისხლის სამართლის საქმის მასალებსა და მტკიცებულებებს სრულყოფილად ან უარეს შემთხვევაში საერთოდ არ იცნობს. დაუშვებლად მიგვაჩნია სისხლის სამართლის საქმის სასამართლოში წარმართვა, როდესაც პროკურორისთვის წინასწარ არის ცნობილი, რომ საქმეში არსებული მტკიცებულებები კანონის დარღვევითაა მოპოვებული. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ საპროცესო დარღვევების გამო სასამართლოში პირის უდანაშაულოდ ცნობა მნიშვნელოვან ზიანს აყენებს პროკურატურის პრესტიჟს, აგრეთვე დანაშაულობისადმი მიდრეკილ ადამიანებში დაუსჯელობის სინდრომს აყალიბებს.

ბრალდებაზე უარის თქმის დროს პროკურორის მიუყვებლობა და ობიექტურობა არის სამართლიანი და კანონიერი მართლმსაჯულების განხორციელებისთვის აუცილებელი, უმთავრესი ფაქტორი, რომელზეც დამოკიდებულია არა მხოლოდ პროცესის მონაწილეთა ბედი, არამედ პროკურორისა და, ზოგადად, პროკურატურის სისტემის მიმართ ნდობა და რომელიც ხელს უწყობს ქვეყნის დემოკრატიულ განვითარებას.

§9. ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო წესი და ფორმა

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 250-ე მუხლით რეგლამენტირებულია ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო წესი.

ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო წესის ამოქმედება შესაძლებელია შემდეგი ფორმალური გარემოებების არსებობის შემთხვევაში:

ა) სახელმწიფო ბრალმდებელს უფლება აქვს, ზემდგომი პროკურორის თანხმობით უარი თქვას ბრალდებაზე ან ბრალდების ნაწილზე; ბ) სახელმწიფო ბრალმდებელს უფლება აქვს, ზემდგომი პროკურორის თანხმობით არსებული ბრალდება შეცვალოს უფრო მსუბუქი ბრალდებით; გ) პროკურორის მიერ ბრალდებაზე ან ბრალდების ნაწილზე უარის თქმის შემთხვევაში სასამართლო განჩინებით იღებს გადაწყვეტილებას ბრალდებაში ან ბრალდების ნაწილში სისხლისსამართლებრივი დევნის

შეწყვეტის შესახებ; დ) ბრალდებაზე უარის თქმის უფლებით პროკურორი სარგებლობს ნებისმიერი ინსტანციის სასამართლოში განაჩენის გამოტანამდე, გარდა ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვისა; ე) ბრალდების მხარის მიერ უარყოფილი ბრალდება ან ბრალდების ნაწილი და ის მტკიცებულებები, რომლებსაც იგი ეყრდნობა, არ შეიძლება ხელახლა წარედგინოს სასამართლოს იმავე ბრალდებულის მიმართ.

რაც შეეხება სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო ფორმას, იგი საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული არ არის, კერძოდ, გაურკვეველია, შესაბამისი გადაწყვეტილება სასამართლოში წერილობით უნდა იქნეს წარდგენილი თუ სახელმწიფო ბრალმდებელს შეუძლია დევნის შეწყვეტა ზეპირადაც მოითხოვოს. გარდა ამისა, კანონით არ არის რეგლამენტირებული არც აღნიშნული გადაწყვეტილების საპროცესო სახე, კერძოდ, მას დადგენილების სახე უნდა ჰქონდეს, შუამდგომლობის თუ, უბრალოდ, პროკურორის მიმართვის. საყურადღებოა აგრეთვე ის გარემოება, რომ, როგორც აღვნიშნეთ, სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს სახელმწიფო ბრალმდებელს ზემდგომი პროკურორის თანხმობა და მიღებული გადაწყვეტილების დასაბუთება ესაჭიროება, რაც თავისთავად მეტყველებს წერილობითი საპროცესო აქტის შედგენის აუცილებლობაზე. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ პროკურორს შეუძლია თავის ზეპირ სიტყვაშიც გაითვალისწინოს ყველა საჭირო კომპონენტი, მათ შორის, დააფიქსიროს ზემდგომი პროკურორის პოზიცია. სახელმწიფო ბრალმდებლის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება შეძლებისდაგვარად წერილობით უნდა იყოს ჩამოყალიბებული. იგი შესაძლებელია განხილული არ იქნეს, როგორც დამოუკიდებელი საპროცესო დოკუმენტი (დადგენილება, შუამდგომლობა), მაგრამ მასში ნათლად და დეტალურად უნდა იყოს აღწერილი, რა საფუძვლების არსებობამ, რომელი მტკიცებულებების ანალიზმა და საქმის რა ფაქტობრივმა გარემოებებმა მიიყვანა პროკურორი იმ დასკვნამდე, რომ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარი უნდა განეცხადებინა. ბრალდებაზე პროკურორის უარის დასაბუთების აუცილებლობას განაპირობებს ის გარემოება, რომ პროკურორის გადაწყვეტილება გასაგები უნდა იყოს პროცესის სხვა მონაწილეებისა და სასამართლოსთვის. გარდა ამისა, არსებობს შესაბამისი საკანონმდებლო მოთხოვნა.

თავი II

სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ეთიკური, ფსიქოლოგიური და ლოგიკური ასპექტები

§1. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ეთიკური ასპექტი

ბრალდებაზე უარის თქმის ეთიკური ასპექტი, თავისი სოციალური ბუნებით, დაკავშირებულია კონკრეტულ სისხლის სამართლის საქმეზე არსებულ ფაქტობრივ გარემოებებთან, რომლებითაც დასტურდება ბრალდებულის დამნაშავეობა თუ უდანაშაულობა. თუ დადგინდა, რომ პირს არ ჩაუდენია მისთვის ბრალად შერაცხული ქმედება, პროკურორმა სამართლიანი გადაწყვეტილება უნდა მიიღოს, რაც ბრალდებაზე უარის თქმით გამოიხატება. სათანადო ფორმალური და ფაქტობრივი საფუძვლების არსებობისა და პროკურორის შინაგანი რწმენის ტრანსფორმაციის შემთხვევაში ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების დამაბრკოლებელი ნებისმიერი ფაქტორი (მაგალითად, პროკურორის მუნდირის ღირსების დაცვა, სუბიექტური დამოკიდებულება, გამამტყუნებელი განაჩენის ფუჭი მოლოდინი და სხვა) დაარღვევს არა მხოლოდ კანონის, არამედ მორალურ ნორმებსაც.

ზოგადად, პროკურორის ქცევის სტანდარტები საჯარო ინტერესს უნდა შეესაბამებოდეს. ამით უნდა მოიპოვოს მან საზოგადოების ნდობა. პროკურორის პროფესიონალიზმი განაპირობებს მის მიერ კანონიერი და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღებას. პროკურატურის მუშაკის პასუხისმგებლობა მისი საქმიანობის ეთიკური მხარის მთავარი ფაქტორია.

ბრალდებაზე უარის თქმის დროს სახელმწიფო ბრალმდებელი მიუკერძოებლობის, სამართლიანობის, ობიექტურობის, პოლიტიკური ნეიტრალობის, წესიერების, პატიოსნების, თავაზიანობის, ღირსების, ურთიერთპატივისცემის, ნდობის, საზოგადოდ მიღებული კულტურისა და ზნეობრივი ნორმებით უნდა ხელმძღვანელობდეს.

სახელმწიფო ბრალმდებელი მოვალეობის შესრულების დროს განუხრელად უნდა იცავდეს ისეთ კონსტიტუციურ პრინციპებს, როგორც არის: ადამიანის ღირსების ხელშეუვალობა, სიცოცხლისა და ფიზიკური ხელშეუხებლობის უფლებები, თანასწორობის უფლება, ადამიანის თავისუფლება, მიმოსვლის თავისუფლება და სხვა.

სახელმწიფო ბრალდებელმა სამსახურებრივი მოვალეობები კეთილსინდისიერად უნდა შეასრულოს და არ უნდა დაუშვას სამსახურებრივი მდგომარეობის პირადი სარგებლისთვის ან ნებისმიერ პირზე უკანონო ზემოქმედებისთვის გამოყენება. სახელმწიფო ბრალდების განხორციელების დროს პროკურორი არ უნდა მოექცეს თანამდებობის პირთა, პოლიტიკოსთა, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებისა და საზოგადოებრივი აზრის გავლენის ქვეშ. მის მიერ სისხლის სამართლის საქმეზე განხორციელებული საქმიანობა სამართლიანობის, მიუკერძოებლობისა და ეფექტიანობის სტანდარტებს უნდა ესადაგებოდეს.

§2. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ფსიქოლოგიური ასპექტი

ბრალდებაზე უარის თქმის ფსიქოლოგიური ასპექტი აღნიშნული საპროცესო ინსტიტუტის სწორად გამოყენებისთვის მნიშვნელოვანი ფაქტორია და უშუალოდ არის დამოკიდებული პროკურორის აღქმასა და შინაგანი რწმენის ჩამოყალიბებაზე იმასთან დაკავშირებით, დანაშაულებრივი ქმედება ბრალდებულმა ჩაიდინა თუ არა.

ბრალდებაზე უარის თქმის ფსიქოლოგიური ასპექტები შესაძლებელია განვიხილოთ აგრეთვე 2 ჭრილში: გადაწყვეტილების მიღებამდე და გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ. ვინაიდან გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ დღის წესრიგში დგება მისი სასამართლოსთვის წარდგენა და გასაჯაროება, მნიშვნელოვანია, პროკურორმა გამოიჩინოს ისეთი თვისებები, რომლებიც დამახასიათებელი უნდა იყოს გადაწყვეტილების მიმღები პირისთვის, კერძოდ, მხარეებს დაანახოს თავისი პრინციპულობა, შეუპოვრობა, სიმტკიცე, წარმოქმნილი სირთულეების დამღვევის უნარი, ტოლერანტობა, გაუთვალისწინებელი სიტუაციებისთვის აუცილებელი აზროვნების კრიტიკულობა, კონფლიქტური სიტუაციების მართვის უნარი, მხარეთათვის მისაღები გადაწყვეტილების პოვნის ძალა და უნარი.

ბრალდებაზე უარის თქმის ფსიქოლოგიური ასპექტები, მისი სოციალური ბუნებიდან გამომდინარე, შეიძლება დაიყოს 3 ჯგუფად: 1. პროკურორის, როგორც ინდივიდის, ქცევის ფსიქიკური პროცესები (მაგალითად, ზოგადი განათლება, ინტელექტის კოეფიციენტი, აღზრდა, ღირებულებები, მისწრაფება, პატიოსნება, აღქმის უნარი და სხვა); 2. პროკურორის, როგორც დარგის სპეციალისტის, ქცევის ფსიქიკური

პროცესები (მაგალითად, სოციალური, ძიებითი, რეკონსტრუქციული, კომუნიკაბელური და სხვა); 3. პროკურორის, როგორც უფლებამოსილი პირის, ქცევის ფსიქიკური პროცესები (მაგალითად, პროფესიონალიზმი, ობიექტურობა, კანონიერება, სამართლიანობა, საქმიანობის ხარისხი, დამოუკიდებლობა და სხვა).

ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მისაღებად საჭიროა თითოეული ზემოაღნიშნული ჯგუფისთვის დამახასიათებელი ფაქტორების ჰარმონიული თანაარსებობა, ვინაიდან ამ საპროცესო გადაწყვეტილების მიღების ან რეალიზების დროს გამოვლენილ და განვითარებულ ფსიქოლოგიურ კანონზომიერებებს ვერ განსაზღვრავს მხოლოდ პროკურორის ან იურისტის პროფესიული დამოკიდებულება საკითხის მიმართ. უპირველეს ყოვლისა, პროკურორი ინდივიდია და ნებისმიერ გადაწყვეტილებას იღებს არა ავტომატურად, კანონის ნორმებსა და საქმის ფაქტობრივ გარემოებებზე დაყრდნობით, არამედ ისეთი ადამიანური შეგრძნებების საფუძველზე, რომლებიც საკითხის სწორად აღქმასთან არის დაკავშირებული. სასამართლოში გამოკვლეული მტკიცებულებების ანალიზის საფუძველზე, პირველ რიგში, ინდივიდის გამართული ფსიქიკა, ხოლო შემდგომ – იურისტის უნარ-ჩვევები აყალიბებს პროკურორის, როგორც უფლებამოსილი მოხელის, შინაგან რწმენას, რომლის გამოც სახელმწიფო ბრალმდებელი დიამეტრულად იცვლის დამოკიდებულებას ბრალდებულის, როგორც დანაშაულის ჩამდენი პირის, მიმართ და მას ობიექტურად აღიქვამს უდანაშაულო პირად.

§3. პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის ლოგიკური ასპექტი

პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება არის საჯარო დოკუმენტი, რომელშიც ჩამოყალიბებულია სახელმწიფო ბრალმდებლის პოზიცია განსახილველი საქმისა და ბრალდებულის მიმართ. ეს გადაწყვეტილება კანონიერების, ობიექტურობის, მტკიცებულებათა შეფასებისა და შინაგანი რწმენის საფუძველზე მიიღება. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მართებული იქნება, განვიხილოთ ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტის ლოგიკური ბუნება.

პროკურორმა ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება სასამართლოს უნდა წარუდგინოს ლოგიკური მსჯელობის საფუძველზე და

მსმენელი გადაწყვეტილების სისწორეში უნდა დაარწმუნოს თანამიმდევრული და ლოგიკური მსჯელობით და არა კამათით. ბრალდებაზე პროკურორის უარი, თავისი ხასიათით, უპირობოდ კატეგორიული უნდა იყოს და არ უნდა იყოს დამოკიდებული რაიმე პირობების დადგომაზე.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, პროკურორის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების ტექსტი არ უნდა შეიცავდეს რაიმე სახის დაუსაბუთებელ და ფაქტებს მოკლებულ მსჯელობას. ამის მიღწევა მარტივი ამოცანა ნამდვილად არ არის, ვინაიდან გადაწყვეტილების ავტორი ხშირად იჩენს სუბიექტურობას მის მიერ დაწერილი ტექსტის მიმართ და რეალურად ისე გამოდის, რომ ტექსტში გადაწყვეტილების სულისკვეთება ნათლად არ იკვეთება და მისი დასაბუთების სურვილი სურვილად რჩება. ამიტომ პროკურორმა მისაღები გადაწყვეტილების ტექსტის მიმართ ობიექტურობა უნდა გამოიჩინოს, ყურადღებით უნდა გაეცნოს თითოეულ აზრს და მხოლოდ თვალი არ გადაავლოს მათ, რაკი ტექსტი მისი დაწერილია და, შესაბამისად, ნაცნობია.

ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება დამაჯერებელი უნდა იყოს და მის წამკითხველს პროკურორის დებულებათა სისწორეში უნდა არწმუნებდეს. დარწმუნება ნიშნავს კონკრეტული მოსაზრების ლოგიკური მონაცემებით დამტკიცებას ან უარყოფას. ამ ამოცანას მარტივად მისაღწევს ხდის გადაწყვეტილებაში არგუმენტაციის მოშველიება. აქვე აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ გადაწყვეტილების დასაბუთება არ უნდა იქნეს დაყვანილი „მშრალ ლოგიკურ უკიდურესობამდე“.

თავი III

პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის სამართლებრივი შედეგები

§1. სამართლებრივი შედეგების სახეები და მათი დახასიათება

სისხლის სამართლის პროცესის სუბიექტების მიერ სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებულ ნებისმიერ გადაწყვეტილებას თავისი სამართლებრივი შედეგები აქვს. პროკურორის თითოეულ გადაწყვეტილებას განსაკუთრებული სამართლებრივი შედეგები მოაქვს მხარეებისა და სისხლის სამართლის პროცესისთვის. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმა სისხლის სამართლის საქმეზე ისეთივე მნიშვნელოვანი

სამართლებრივი შედეგის მომტანია, როგორც მოაქვს მის გადაწყვეტილებას სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების შესახებ. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტის კანონიერი და დასაბუთებული გამოყენება პირდაპირ არის დაკავშირებული მართლმსაჯულების კანონიერად და სამართლიანად განხორციელებასთან.

პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის სამართლებრივი შედეგები 2 სახისაა, კერძოდ: 1. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე კანონიერი და დასაბუთებული უარის თქმის შედეგები, რომლებსაც პოზიტიურ შედეგებსაც უწოდებენ; 2. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უკანონო და დაუსაბუთებელი უარის თქმის შედეგები, რომლებსაც ნეგატიურ შედეგებსაც უწოდებენ.

სახელმწიფო ბრალმდებლის მიერ ბრალდებაზე სრულად ან ნაწილობრივ უარის თქმის შემთხვევაში სასამართლო ვალდებულია გამოიტანოს განჩინება სისხლისსამართლებრივი დევნის მთლიანად ან ნაწილობრივ შეწყვეტის შესახებ.

პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმა ნიშნავს საკუთრივ დანაშაულის ჩადენის ფაქტის არარსებობას, ბრალდებულის ქმედებაში დანაშაულის ნიშნების არარსებობას ან კონკრეტულ დანაშაულებრივ ქმედებაში ბრალდებულის მონაწილეობის ფაქტის დაუდასტურებლობას. ამასთანავე, შესაძლებელია ჩადენილი იყოს ადმინისტრაციული დარღვევა ან/და დისციპლინური დარღვევა. მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის შესაბამისად, ბრალდებაზე უარის თქმას სისხლისსამართლებრივი დევნისა და საქმის წარმოების შეწყვეტა მოჰყვება. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ასეთი გადაწყვეტილების მიღება სახელმწიფო ბრალმდებლისგან საქმისა და ბრალდების დეტალების კარგ ცოდნასა და საქმეში არსებული მტკიცებულებების კეთილსინდისიერ და ობიექტურ ანალიზს მოითხოვს.

სახელმწიფო ბრალდების ხარისხიანად წარმართვას პირდაპირი კავშირი აქვს მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესის სრულყოფასა და საქმეზე ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენასთან, რომლის განმაპირობებელი აუცილებელი და გარდაუვალი ფაქტორია ბრალდებაზე უარის თქმა. ამასთანავე, პროკურორის გააზრებული, არგუმენტირებული და სამართლებრივად დასაბუთებული პოზიცია შეამცირებს სასამართლოს მიერ შეცდომის დაშვების ალბათობას.

§2. სამართლებრივი შედეგები პროკურორისა და პროცესის სხვა მონაწილეებისთვის

პროკურორს ბრალმდებლის ფუნქცია სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შემდეგაც უნარჩუნდება. პირველ რიგში, აღნიშნული მოსაზრების ჩამოყალიბებას ხელს უწყობს ის გარემოება, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი და „პროკურატურის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი არ ითვალისწინებს სასამართლოში პროკურორის ბრალმდებლის ფუნქციის გარეშე დატოვების შესაძლებლობას. გარდა ამისა, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი სასამართლოს ავალდებულებს, პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის შემთხვევაში პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნა შეწყვიტოს. ბრალდებაზე უარის თქმის შემდეგ პროკურორისთვის ბრალმდებლის ფუნქციის შენარჩუნება ობიექტური და ყოველმხრივი პროცესის პრინციპების რეალიზებისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია, ვინაიდან სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ სასამართლოს განჩინება შეიძლება ისევ პროკურორმა გაასაჩივროს. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმა სახელმწიფო ბრალდების სისუსტედ, კონკრეტული პროკურორის არაპროფესიონალიზმის ან პროკურატურის სისტემის არაეფექტიანი მუშაობის გამოვლინებად არ უნდა იქნეს აღქმული.

მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის მიხედვით, პირის მიმართ ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის შემდეგ სასამართლოს განჩინებით წყდება მის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნა. ამასთანავე, იგი არ იძენს გამართლებულის საპროცესო სტატუსს, რომელსაც უფლება აქვს, მოითხოვოს, აუნაზღაურდეს მიყენებული ზიანი. პირს, რომლის მიმართაც ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველზე შეწყდა სისხლისსამართლებრივი დევნა, ლოგიკურად, მიყენებული ზიანის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით უფრო ნაკლები პრეტენზია ექნება, ვინაიდან სისხლისსამართლებრივი დევნის განმახორციელებელი ორგანოს მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მიღება მას პროკურატურისა და, ზოგადად, სახელმწიფოს მიმართ დადებითად განაწყობს.

საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, პროკურორს სამართლებრივი პასუხისმგებლობა ცალსახად დაეკისრება ბრალდებაზე

უარის თქმის შესახებ უკანონო და დაუსაბუთებელი გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში, რაც ნეგატიური შედეგების მომტანად არის მიჩნეული.

პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმას განსაკუთრებული სამართლებრივი შედეგები მოაქვს ბრალდებულისთვის, ვინაიდან, ბრალდებაზე უარის თქმის სახიდან გამომდინარე, იგი სრულად ან ნაწილობრივ თავისუფლდება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან. ბრალდებაზე უარის თქმას ყველაზე პოზიტიური შედეგები მოაქვს დაცვის მხარისთვის და, უფრო მეტად, – ბრალდებულისთვის, რადგან სასამართლო უპირობოდ წყვეტს მის მიმართ სისხლისსამართლებრივ დევნას, რაც, თავის მხრივ, გულისხმობს ბრალდებულის მიმართ გამოყენებული აღკვეთის თუ იძულების სხვა ღონისძიების გაუქმებას.

პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმას დაზარალებულისთვის, პროცესის სხვა სუბიექტებისგან განსხვავებით, ნეგატიური შედეგები მოაქვს.

§3. სამართლებრივი შედეგი სასამართლოსა და სისხლის სამართალწარმოებისთვის

საქართველოს მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ პროკურორის გადაწყვეტილება სასამართლოსთვის იმპერატიული ხასიათისაა და მას უტოვებს ერთადერთ გზას – ბრალდებულის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნა შეწყვიტოს. მოქმედი ნორმა შეესაბამება ანტიკური ხანის პრინციპს *Ne iudex ultra petita partium*. ის ერთგვარად უპასუხებს აგრეთვე მოთხოვნას *nemo iudex sine actore*. აღნიშნული პრინციპი საერთაშორისო სამართლისთვის დღესაც აქტუალურია. შესაბამისად, უნდა დავასკვნათ, რომ საქართველოს კანონმდებლობა შეესაბამება საერთაშორისო სამართლით აღიარებულ დემოკრატიულ პრინციპებს.

რაც შეეხება ბრალდებაზე უარის თქმის სამართლებრივ შედეგებს ზოგადად მართლმსაჯულებისთვის და კონკრეტულად სისხლის სამართლის საქმისთვის, მოქმედი კანონმდებლობა ამ მხრივაც გარკვეულ პრობლემებს ქმნის. კერძოდ, ნეგატიური სამართლებრივი შედეგების მქონე პროკურორის გადაწყვეტილება დაზარალებულს ფორმალურად უსპობს თავისი ინტერესების დაცვის პერსპექტივას, ვინაიდან მას არ აქვს

ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების გასაჩივრების უფლება.

მოქმედი კანონმდებლობა გარკვეულ პრობლემებს ქმნის ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის შემთხვევაში სისხლის სამართლის საქმის წარმოების კუთხითაც. სასამართლოს მიერ ბრალდებულის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნისა და საქმის წარმოების შეწყვეტის შემდეგ საქმე სასამართლოს წარმოებაში რჩება. აღნიშნული საკანონმდებლო ხარვეზი კი ქმნის ერთგვარ ტექნიკურ პრობლემას, განსაკუთრებით ისეთ საქმეზე, როდესაც ბრალდებაზე უარის თქმა გამოწვეული იყო პირის უდანაშაულობით, ხოლო თავად დანაშაული გაუხსნელი რჩება.

მხარეებისთვის და, პირველ რიგში, პროკურორისთვის, როგორც სახელმწიფოს წარმომადგენლისთვის, სასამართლო პროცესის დადებითი შედეგი უნდა იყოს საქმეზე ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენა, თუნდაც ეს გამოწვეული იყოს ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველზე სისხლისსამართლებრივი დევნისა და საქმის შეწყვეტით, ხოლო სათანადო ფორმალური და ფაქტობრივი საფუძვლების არსებობის შემთხვევაში პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმა სწორედ საგამომიებო და საპროკურორო საქმიანობის ეფექტიანობაზე მეტყველებს, ვინაიდან სახელმწიფო ბრალმდებელი, რომელიც, ადვოკატისგან განსხვავებით, პროცესში სახელმწიფო ინტერესებიდან გამომდინარე მონაწილეობს, პირველ რიგში უნდა იყოს დაინტერესებული იმით, რომ არ მოხდეს უდანაშაულო პირის ბრალდება.

თავი IV

პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის სტანდარტები საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობების შესაბამისად

§1. აშშ-ის მაგალითი

ამერიკელი პროკურორები სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს ფედერალურ თუ შტატის დონეზე განუსაზღვრელი უფლებამოსილებით სარგებლობენ. ბრალდებაზე უარის თქმის დროს პროკურორები არ არიან შებოჭილი ზემდგომი პროკურორის თანხმობით და აღნიშნულ გადაწყვეტილებას ერთპიროვნულად იღებენ. კვლევებმა აჩვენა, რომ პროკურორები თავიანთ დისკრეციულ უფლებამოსილებას ხშირად

იყენებენ, კერძოდ, საქმის მასალებზე დაყრდნობით იღებენ გადაწყვეტილებას სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ. ამასთანავე, ისინი საქმეში არსებული მტკიცებულებების ანალიზის საფუძველზე წინასწარ განსაზღვრავენ ბრალდების სასამართლო პერსპექტივას და, თუ ჩათვლიან, რომ მტკიცებულებები სუსტია და ბრალდებულს ამ საქმეში გამართლების შანსი აქვს, ყოველგვარი „გაურკვევლობის თავიდან აცილების“ საფუძველით უარს ამბობენ ბრალდებაზე. სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის დროს პროკურორები განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ დანაშაულის სიმძიმეს, საქმეში არსებულ მტკიცებულებათა ერთობლიობის საკმარისობას სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენისთვის, აგრეთვე ბრალდებულის ბრალეულობას მისთვის ბრალად შერაცხული ქმედების ჩადენაში. ამერიკელი პროკურორების მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას განსაკუთრებულ როლს ასრულებს აგრეთვე ბრალდებულის სქესი. პროკურორები სისხლისსამართლებრივ დევნას უფრო მეტად მამრობითი სქესის ბრალდებულების მიმართ იწყებენ, მდედრობითი სქესის ბრალდებულების მიმართ კი ბრალდებაზე უარის თქმის ტენდენცია ჭარბობს. ამერიკის ყველა შტატის პროკურორები სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების, შეწყვეტის თუ ბრალდებაზე უარის თქმის დროს, ზოგადად, ერთგვაროვანი კრიტერიუმებით ხელმძღვანელობენ. მათი გადაწყვეტილებები, მოსამართლეთა გადაწყვეტილებების მსგავსად, ეფუძნება შემდეგ გარემოებებს: დანაშაულის სიმძიმე, პირის ბრალეულობა, დანაშაულებრივი ქმედებით გამოწვეული ზიანის სახე, ხარისხი და ოდენობა.

რაც შეეხება ამერიკელი პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის სამართლებრივ შედეგებს, ბრალდებაზე უარის თქმა ნიშნავს, რომ ბრალდებულს სავარაუდო დანაშაულისთვის სასჯელი არ ემუქრება, თუმცა ის არ ნიშნავს საქმის შეწყვეტას, რაც გულისხმობს ამ საქმეზე დამატებითი მტკიცებულებების მოპოვების პერსპექტივას და ახალი მტკიცებულებებით იმავე ან სხვა პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის გაგრძელების შესაძლებლობას. ამასთანავე, როგორც პროკურორს, ისე სასამართლოს ბრალდებაზე უარის თქმის დროს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება საქმის შეწყვეტის შესახებ.

§2. ევროპის ზოგიერთი ქვეყნის მაგალითი

ევროპის ქვეყნების სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობებში ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტის ფორმირება დიდწილად განპირობებულია ანგლოამერიკული და რომანულ-გერმანული (კონტინენტური) ტიპის სისხლის სამართლის პროცესის ძირითადი მახასიათებლებით, რომლებმაც მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა სხვადასხვა მიდგომის ჩამოყალიბებაზე.

სამეფო პროკურატურის ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულებაა გადაწყვეტილებების მიღება იმ საქმეებზე, რომლებზეც სისხლისსამართლებრივი დევნა უნდა განხორციელდეს, და ამ საქმეების მომზადება სასამართლო განხილვისთვის წარსადგენად. სწორედ აღნიშნული უფლებამოსილების განხორციელების დროს უნდა გადაწყვიტონ სამეფო პროკურორებმა შემდეგი საკითხი: თქვან თუ არა უარი ბრალდებაზე სრულად ან ნაწილობრივ. აღნიშნული გადაწყვეტილების მიღების დროს ინგლისის პროკურორები 2 კრიტერიუმს იყენებენ. კერძოდ, სამეფო პროკურორის კოდექსი იცნობს სრული კოდექსის ტესტს, რომლის მიხედვით, სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების დროს პროკურორმა უნდა შეაფასოს როგორც მტკიცებულებათა სტანდარტი, ისე საჯარო ინტერესის სტანდარტი. პირველ შემთხვევაში პროკურორი ანალიზებს საქმეზე ბრალდებულის მიმართ შეკრებილ მტკიცებულებათა ერთობლიობას, რაც, თავის მხრივ, საქმის სასამართლო პერსპექტივასთან დაკავშირებით გარკვეული პროგნოზების გაკეთებას უზრუნველყოფს, ხოლო თუ მტკიცებულებები არასაკმარისი იქნება და ვერ დააკმაყოფილებს ბრალდების „რეალური პერსპექტივის“ სტანდარტს, რომელიც „დასაბუთებული ვარაუდის“ სტანდარტზე მეტი და „გონივრულ ეჭვს მიღმა“ სტანდარტზე ნაკლებია, სამეფო პროკურორი ბრალდებაზე უარს ამბობს და საქმე წყდება. თუ მტკიცებულების ტესტი ბრალდების წარმატებით განხორციელების საფუძველს იძლევა, პროკურორმა ბრალდების განხორციელების საჯარო ინტერესი უნდა შეაფასოს. იგი უნდა დარწმუნდეს, რომ სისხლისსამართლებრივი დევნის საჯარო ინტერესი აღემატება სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის საჯარო ინტერესს. თავის მხრივ, საჯარო ინტერესი გულისხმობს ბრალდებულის პიროვნებას, მის მიერ ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედების სიმძიმეს, სავარაუდო შედეგს, რომელიც შეიძლება დადგეს კონკრეტულ საქმეზე, და სხვა ობიექტურ თუ სუბიექტურ ფაქტორებს, რომლებიც ამ საქმეზე საჯარო

ინტერესის ფორმირებას უწყობს ხელს და მნიშვნელოვანია ბრალდებაზე უარის თქმის თუ დევნის განხორციელების მიზანშეწონილობაზე აზრის ჩამოსაყალიბებლად. ბრალდებაზე უარის თქმის დროს ზემდგომი პროკურორის თანხმობას ინგლისის კანონმდებლობა არ იცნობს.

გერმანიის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, თუ პროკურორი სასამართლოში გამოკვლეული მტკიცებულებების ანალიზის საფუძველზე მივა დასკვნამდე, რომ სასამართლომ შესაძლებელია ბრალდებული გაამართლოს და უარი თქვას მისთვის სასჯელის დაკისრებაზე, მას უფლება აქვს, საქმის არსებითად განხილვის უფლებამოსილების მქონე კომპეტენტური სასამართლოს თანხმობით უარი თქვას ბრალდებაზე. ამასთანავე, თუ ბრალდება უკვე წარდგენილია, მოსამართლეს უფლება აქვს, პროკურორსა და ბრალდებულთან შეთანხმებით შეწყვიტოს საქმის წარმოება.

საფრანგეთის სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ინკვიზიციურ ელემენტებს შეიცავს. მოსამართლე აღჭურვილია არაერთი დისკრეციული უფლებამოსილებით, რომელთა გამოყენების უფლებას მას საქმეზე ჭეშმარიტების დადგენის მიზნით კანონი ანიჭებს. თავის მხრივ, პროკურორს უფლება აქვს, სასამართლოს მიმართოს ნებისმიერი მოთხოვნით, რომელსაც ის საქმისთვის სასარგებლოდ მიიჩნევს, და დაუბრკოლებლად გამოთქვას ნებისმიერი მოსაზრება, რომელიც მართლმსაჯულების განხორციელებას წაადგება. პროკურორი ყველა სისხლის სამართლის საქმეზეა წარმოდგენილი. იგი დამოუკიდებელია, დამოუკიდებლად წყვეტს სისხლისსამართლებრივი დევნის საკითხებს და თავისი უფლებამოსილების განხორციელების დროს არ საჭიროებს ზემდგომი პროკურორის თანხმობას.

§3. ზოგიერთი პოსტსაბჭოთა ქვეყნის მაგალითი

უკრაინის სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა იცნობს დისპოზიციურობის პრინციპს, რომლის მიხედვით, მხარეები, საკუთარი ინტერესებიდან გამომდინარე, თავიანთი უფლებამოსილებების განხორციელების დროს თავისუფლები არიან. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმა სისხლის სამართალწარმოების პროცესის დასრულებას იწვევს. უკრაინის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, სამართალწარმოების პროცესი სრულდება აგრეთვე კერძო

ბრალმდებლის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის დროს. თუ პროკურორი სასამართლოში გამოკვლეული მტკიცებულებების ანალიზის საფუძველზე შეიცვლის შინაგან რწმენას ბრალდების განხორციელებასთან დაკავშირებით და მივა დასკვნამდე, რომ პირისთვის წარდგენილი ბრალი არ დასტურდება, იგი ვალდებულია ბრალდებაზე უარი თქვას. უკრაინის სისხლის სამართლის საპროცესო წესების მიხედვით, ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება წერილობითი ფორმისაა და აქვს დადგენილების სახე, რომელშიც ასახულია ბრალდებაზე უარის თქმის მოტივი და დასაბუთება. ამასთანავე, პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმა დაზარალებულს უტოვებს უფლებას, სასამართლოში გააგრძელოს ბრალდების მხარდაჭერა. უკრაინის გენერალური პროკურორი ბრალდებაზე უარის თქმის შემთხვევაში ზემდგომი პროკურორის თანხმობას არ საჭიროებს.

ლატვიის სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის მიხედვით, სათანადო ფაქტობრივი და ფორმალური საფუძვლების არსებობის შემთხვევაში პროკურორი ვალდებულია სახელმწიფო ბრალდებაზე უარი თქვას. თუ სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას პროკურორი მივა დასკვნამდე, რომ პირისთვის წარდგენილი ბრალი სრულად ან ნაწილობრივ არ დადასტურდა, იგი ვალდებულია ბრალდებაზე სრულად ან ნაწილობრივ თქვას უარი და სასამართლოს წარუდგინოს ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ მოტივირებული გადაწყვეტილება, რომელიც დამტკიცებულია ზემდგომი პროკურორის მიერ.

აზერბაიჯანის რესპუბლიკის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, სათანადო საკანონმდებლო საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში პროკურორი უფლებამოსილია უარი თქვას ბრალდებაზე. აზერბაიჯანის კანონმდებლობა იცნობს კერძო ბრალმდებლის ინსტიტუტს, რომელიც საქმეში საზოგადოებრივი ორგანიზაციების სახელით ერთვება და, თუ სახელმწიფო ბრალმდებელი ბრალდებაზე უარს იტყვის, უფლება აქვს, გააგრძელოს საქმეზე კერძო ბრალდების მხარდაჭერა. ასეთ შემთხვევაში კერძო ბრალმდებელი დაზარალებულის ინტერესებიდან გამომდინარე და მისი ნების შესაბამისად მოქმედებს. ბრალდებულის გამართლებისთვის საკმარისი საფუძვლების არარსებობისას ბრალდებაზე უარის თქმის შემთხვევაში პროკურორს დაცვის მხარის თანხმობა ესაჭიროება. თუ საქმის სასამართლოსთვის გადაცემის შემდეგ, სასამართლო განხილვის დაწყებამდე გამოვლინდება ისეთი გარემოებები, რომლებიც სისხლისსამართლებრივი დევნის გაგრძელებას ეწინააღმდეგება, მოსამართლე სახელმწიფო ბრალმდებელს ბრალდებაზე უარის თქმის შესაძლებლობას აძლევს.

ამასთანავე, თუ ასეთი გარემოებები სასამართლოსთვის სასამართლო განხილვის დაწყების შემდეგ გახდება ცნობილი, სასამართლო მაინც დაასრულებს საქმის განხილვას და, თუ სახელმწიფო ბრალმდებელი ბრალდებაზე უარს არ იტყვის, თავად გამოიტანს გამამართლებელ განაჩენს. აზერბაიჯანის სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა სახელმწიფო ბრალმდებელს არ უწყებს ბრალდებაზე უარის თქმის დროს ზემდგომი პროკურორის თანხმობის მიღების ვალდებულებას.

ესტონეთის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, ბრალდებაზე უარის თქმა იწვევს პირის მიმართ გამამართლებელი განაჩენის გამოტანას. ამასთანავე, პროკურორი უფლებამოსილია ბრალდებაზე უარი თქვას მხარეთა კამათის დროს, ხოლო სასამართლო გამამართლებელ განაჩენს დაუყოვნებლივ, სასამართლო განხილვის გაგრძელების გარეშე გამოიტანს. გარდა ამისა, ესტონეთის სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით, ზემდგომი პროკურორი მხოლოდ გამოძიების სტადიაზეა უფლებამოსილი, თავისი დადგენილებით შეცვალოს ქვემდგომი პროკურორის მიერ მიღებული დაუსაბუთებელი და უკანონო გადაწყვეტილებები.

დასკვნა

წარმოდგენილი დისერტაცია არის ქართულ სამეცნიერო სივრცეში ბრალდებაზე უარის თქმის მარეგულირებელ ნორმასთან დაკავშირებით განხორციელებული პირველი კომპლექსური კვლევა, რომელშიც სიღრმისეულადაა შესწავლილი და გადმოცემული ამ საპროცესო ინსტიტუტის თეორიული და პრაქტიკული ასპექტები.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა მიეკუთვნება კონტინენტური სამართლის სისტემას, რომელმაც არსებობის პერიოდში უხვად განიცადა ანგლოამერიკული სამართლის სისტემის გავლენა, რაც ამ კანონმდებლობაში განხორციელებული არაერთი ცვლილებით გამოიხატა. აღნიშნული ცვლილებები ყოველთვის ემსახურებოდა კონკრეტული ურთიერთობების საკანონმდებლო მოწესრიგებას და აღნიშნული კანონმდებლობის დემოკრატიული ქვეყნების კანონმდებლობებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფას, რაც, თავის მხრივ, ხელს უწყობდა სისხლის სამართალწარმოების პროცესის გამართლებას. მიუხედავად ამისა, კვლევით დადგინდა, რომ საქართველოს მოქმედ

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში მაინც დარჩა საკითხები, რომლებიც საკანონმდებლო ჩარევას საჭიროებს. ამის ნათელი მაგალითია ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტის რეგლამენტაცია. მეცნიერული კვლევის დროს საკითხის სიღრმისეულმა შესწავლამ დაგვანახა, რომ აღნიშნულ ინსტიტუტთან დაკავშირებით არაერთი პრობლემა არსებობს. ჩვენ მოვახდინეთ ამ პრობლემების იდენტიფიცირება და წარმოვადგინეთ მათი გადაჭრის გზების ჩვენეული ხედვა.

სადისერტაციო ნაშრომის ისტორიული ასპექტების განხილვისა და ანალიზის საფუძველზე მივედით დასკვნამდე, რომ ბრალდებაზე უარის თქმის მარეგულირებელი ნორმები გვხვდებოდა ძველ ქართულ სამართალში. ქართული სამართლის ძეგლები იმ პერიოდის სხვა სამართლის ძეგლებთან შედარებით უფრო ჰუმანური, ამასთანავე, პროგრესული იყო, რადგან სხვადასხვა ისტორიულ ეპოქასა და სოციალურ-ეკონომიკურ ფორმაციაში ერთმანეთის პარალელურად არსებობდა და ვითარდებოდა მკვეთრად განსხვავებული სისხლის სამართლის საპროცესო ქცევის წესები. ქართული მართლმსაჯულების ამოსავალი პრინციპები ოდითგანვე სამართლიანობა, მხარეთა შეჯიბრებითობა, მოსამართლის მიუკერძოებლობა და საქმის ობიექტური გამოკვლევა იყო. ბრალდებაზე უარის თქმის (თანამედროვე გაგებით) შინაარსის მქონე გადაწყვეტილების მიღების უფლება ჰქონდათ მეფეს და სხვა საერო თუ სასულიერო იერარქებს თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში. კერძოდ, მათ შეეძლოთ დანაშაულის პატიება მისი ჩამდენი პირისთვის. ძველ ქართულ სამართალში ბრალმდებლად, როგორც წესი, დაზარალებული ითვლებოდა. არსებობდა სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე უარის თქმის პირობადადებული ფორმაც, რომელსაც მოქმედი კანონმდებლობა არ იცნობს. ბრალდებაზე უარის თქმის ფორმები გვხვდებოდა როგორც საბრალდებო პროცესში, ისე ინკვიზიციურ (სამძებრო) და შერეული ტიპის პროცესებში. ისტორიული წყაროები ნათლად ადასტურებს ქართული სამართალწარმოებისა და სისხლის სამართლის ადრეული პროცესის დებულებებს, რომელთა გამოყენებითაც ბრალმდებელს, იქნებოდა ეს კოლექტიური თუ ინდივიდუალური მართლმსაჯულების ინსტიტუტი, შეეძლო უარი ეთქვა სახელმწიფო ბრალდების განხორციელებაზე, რაც გამოიხატებოდა პირისთვის დანაშაულის პატიებით, გარკვეული პირობით სასჯელის არდაკისრებით ან განსაზღვრული თუ განუსაზღვრელი ვადით, ახალ გარემოებათა აღმოჩენამდე საქმის გადაუწყვეტლად დატოვებით.

ბრალდებაზე უარის თქმა პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილებაა. ამასთანავე, კვლევის შედეგად მივედით დასკვნამდე, რომ პროკურორმა დისკრეციის ფარგლებში ბრალდებაზე უარი შეიძლება თქვას ისეთი ფაქტობრივი გარემოებების დადგომის შემთხვევაში, რომლებსაც მოქმედი კანონმდებლობა არ იცნობს. ეს გარემოებებია: არასრული და სუბიექტური გამოძიება; დაბალი ხარისხის, არაპროფესიონალურ დონეზე ჩატარებული გამოძიება; საპროცესო ნორმების დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულებები; არასაკმარისი მტკიცებულებები გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით განაჩენის გამოსატანად; საპროცესო ხელმძღვანელის არაკომპეტენტურობით გამოწვეული ნაჩქარევი ან/და დაუსაბუთებელი საპროცესო გადაწყვეტილებები; გამოძიების ცრუ დასმენის, ცრუ ჩვენების ან/და ცრუ დასკვნის საფუძველზე დაწყება; წინასასამართლო სხდომაზე ბრალდების მხარის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების ან მათი მნიშვნელოვანი ნაწილის დაუშვებლად ცნობა. ბრალდებაზე უარის თქმა შესაძლებელია აგრეთვე ისეთი საპროცესო საფუძველებით, როგორც არის „ვითარება შეიცვალა“ და „სისხლისსამართლებრივი დევნის გაგრძელება ეწინააღმდეგება სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპებს“.

თავის მხრივ, მოქმედ სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში პრობლემურად რჩება „ვითარების შეცვლის“ განმარტების საკითხი. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ვინაიდან ვითარების შეცვლა შეიძლება ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველი გახდეს, მიზანშეწონილია, ის საკანონმდებლო დონეზე განიმარტოს და განისაზღვროს აღნიშნული ურთიერთობა. ეს ხელს შეუწყობს სწორი და ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბებას. ვითარების შეცვლის განმსაზღვრელად შესაძლებელია განვიხილოთ, ზოგადად, პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური და სამართლებრივი ფაქტორები, რომლებიც, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს კონკრეტული დანაშაულებრივი ქმედების საგანზე და არსებითად ცვლის მის საზოგადოებრივად საშიშ ხასიათს.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცალკე თავად უნდა იქნეს შეტანილი ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო ინსტიტუტის გამოყენების საფუძველების, საპროცესო წესისა და სამართლებრივი შედეგების მარეგულირებელი დეტალური და სრულყოფილი ნორმები. ეს მოახდენს ამ ინსტიტუტის სისტემატიზაციას და

ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტის გამოყენების საკითხს უფრო ნათელსა და გასაგებს გახდის.

ჩატარებული კვლევით დადგინდა, რომ ბრალდებაზე უარის თქმის შემთხვევაში ზემდგომი პროკურორის თანხმობის საკითხი პრობლემურია, ვინაიდან იგი ეწინააღმდეგება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობას, რომელშიც მითითებულია, რომ „სასამართლოში თავის უფლებამოსილებათა განხორციელებისას პროკურორი დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კანონს“. ზემდგომი პროკურორის თანხმობა არის ერთგვარი ფორმალური დათქმა, რომელიც აფერხებს მართლმსაჯულების პროცესს, ხელს უშლის მის დაჩქარებას და ექვემდებარება აყენებს სახელმწიფო ბრალმდებლის დამოუკიდებლობას. აღნიშნული საპროცესო დათქმა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსს მემკვიდრეობით ერგო საბჭოთა საპროცესო კანონმდებლობისგან, როგორც სისტემური კორუფციისთვის დამახასიათებელი ინსტრუმენტი. დღეისთვის ევროპის დემოკრატიული ქვეყნებისა და ზოგიერთი პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკის კანონმდებლობები აღიარებს სახელმწიფო ბრალმდებლის დამოუკიდებლობას და მის საქმიანობაში რაიმე ფორმით, თუნდაც ზემდგომი პროკურორის სახით ჩარევაზე უარს ამბობს. სასამართლოში სახელმწიფო ბრალდების განხორციელების უზრუნველყოფის დროს ეფექტიანი მართლმსაჯულების განსახორციელებლად ბრალმდებელი არ უნდა იყოს შეზღუდული სხვა, თუნდაც რანგით მასზე ზემოთ მდგომი პროკურორის უფლებამოსილებით. აქვე დავძენთ, რომ აღნიშნული მოსაზრება არ გულისხმობს სახელმწიფო ბრალმდებლის პროკურატურის სისტემიდან განყენებას. როგორც აღვნიშნეთ, პროკურატურა კოლექტიური ორგანოა და ბრალმდებელს შეუძლია (და მიზანშეწონილიც არის) საჭიროების შემთხვევაში ნებისმიერი რანგის პროკურორთან გაიაროს გარკვეული კონსულტაციები მიმდინარე საკითხებზე, თუ მიიჩნევს, რომ კონსულტაციები წაადგება მის მიერ მისაღები გადაწყვეტილების ჩამოყალიბებას და მას საკუთარი მოსაზრებების სისწორეში დაარწმუნებს. მიგვაჩნია, რომ აღნიშნული საკითხი საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში ცვლილებების განხორციელებით უნდა გადაწყდეს და ზემდგომ პროკურორს, ნაცვლად ბრალდებაზე უარის თქმაზე თანხმობის მიცემის უფლებისა, უნდა მიეცეს მიღებული გადაწყვეტილების კანონიერების სასამართლოში საჩივრის წარდგენით შემოწმების უფლება. ჩვენი აზრით, ეს გაამდიერებს აღნიშნულ კანონმდებლობაში ბრალდებაზე უარის თქმის ინსტიტუტს და ხელს შეუწყობს პროკურატურის წინაშე მდგარი ამოცანების

დაუბრკოლებლად შესრულებას. ზემდგომი პროკურორის თანხმობის საკითხი განსაკუთრებით პრობლემურია საქართველოს გენერალური პროკურორის მიერ სახელმწიფო ბრალმდებლის უფლებამოსილების განხორციელების დროს ბრალდებაზე უარის თქმის შემთხვევაში. ასეთი განსაკუთრებული ვითარების დარეგულირება საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებას საჭიროებს.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ბრალდებაზე უარის თქმის პროცესში დაზარალებული პრაქტიკულად არ არის ჩართული, რაც ეწინააღმდეგება ევროპულ რეკომენდაციებსა და დემოკრატიული ქვეყნების პრაქტიკას. მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, ბრალდებაზე უარის თქმამდე პროკურორმა კონსულტაციები გაიაროს დაზარალებულთან (მისი არსებობის შემთხვევაში). ამასთანავე, კონსულტაციების დროს დაზარალებულის მიერ დაფიქსირებული პოზიცია პროკურორის მიერ მისაღებ გადაწყვეტილებაზე გავლენას არ უნდა ახდენდეს.

კვლევის შედეგად ასევე დადგინდა, რომ, თუ, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის 1¹ ნაწილის შესაბამისად, დაზარალებულს უფლება აქვს, გაასაჩივროს გამოძიების ან/და სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ პროკურორის დადგენილება, ბრალდებაზე უარის თქმის დროს აღნიშნულ უფლებამოსილებას ეს კოდექსი დაზარალებულს არ ანიჭებს, რაც პრობლემური საკითხია და საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებით გადაწყვეტას საჭიროებს.

კვლევით დადგინდა, რომ პროკურორის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება საქმეზე მიღებული შემაჯამებელი გადაწყვეტილება კი არ არის, არამედ მოსამართლის მიერ მისაღები შემაჯამებელი გადაწყვეტილების სამართლებრივ საფუძვლად მიიჩნევა. მარტივად რომ ვთქვათ, ბრალდებაზე პროკურორის უარი განაჩენი არ არის. იგი თავისი შინაარსით ვერ ჩაითვლება სასამართლოს გადაწყვეტილებად და, შესაბამისად, საქართველოს კონსტიტუციასა და საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსს შორის წინააღმდეგობა არ არსებობს. ამიტომ საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებით უნდა გამოსწორდეს კონსტიტუციასა და კანონს შორის კოლიზიაზე არასწორი აპელირებით დაწესებული საკანონმდებლო დათქმა, რომლის მიხედვით, პროკურორს ეკრძალება, უარი თქვას ბრალდებაზე ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვის სხდომაზე. ამასთანავე, მოქმედ სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში პირდაპირ უნდა

მიეთითოს, რომ პროკურორს შეუძლია ბრალდებაზე უარი თქვას ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში ვერდიქტის გამოტანამდე.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი არ განსაზღვრავს ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო ფორმას. სახელმწიფო ბრალმდებლის მიერ სახელმწიფო ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება შეძლებისდაგვარად წერილობით უნდა იყოს ჩამოყალიბებული, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გადაწყვეტილების წერილობით წარდგენა, დროის ფაქტორის გათვალისწინებით, გააჭიანურებს მართლმსაჯულების განხორციელებას ან ზიანს მიაყენებს პროცესის მონაწილის უფლებებს.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი არც ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო წესს განსაზღვრავს. საქართველოში მოქმედი პრაქტიკის მიხედვით, პროკურორი ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილებას სასამართლოს შუამდგომლობის სახით წარუდგენს, რაც არასწორ პრაქტიკად მიგვაჩნია. აღნიშნულ გადაწყვეტილებას სასამართლოსთვის წარდგენის დროს უკვე დასრულებული ფორმა აქვს. შესაბამისად, მას დადგენილების სახე უნდა ჰქონდეს. ბრალდებაზე უარის თქმა პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილებაა. პროკურორი თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში თვითონ იღებს გადაწყვეტილებას და აღნიშნული განაცხადით რაიმე სამართლებრივი შედეგის დადგომას არ შუამდგომლობს. ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება, თავის მხრივ, სასამართლოსთვის სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ განჩინების გამოტანის სამართლებრივი საფუძველია. ამ გადაწყვეტილების მიღებას მოსამართლეს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა ავალდებულებს. მის მისაღებად დამატებითი შუამდგომლობა ან მიმართვა საჭირო არ არის.

მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის მიხედვით, პირის მიმართ ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის შემდეგ სასამართლოს განჩინებით წყდება მის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნა. ამასთანავე, იგი არ იძენს გამართლებულის საპროცესო სტატუსს, რომელსაც მოქმედი კანონმდებლობით უფლება აქვს, მიიღოს მიყენებული ზიანის ანაზღაურება. შესაბამისად, საჭიროა აღნიშნული კუთხით საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება.

პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება, ისევე, როგორც გამოძიების სტადიაზე მისი შეწყვეტა და სასამართლოში

ბრალდებაზე უარის თქმა, სისხლისსამართლებრივი დევნის განმახორციელებელი ორგანოს – პროკურატურის ექსკლუზიური უფლებამოსილებაა. შესაბამისად, მართებულია, კანონი პროკურორს ბრალდებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით მხოლოდ დისკრეციულ უფლებამოსილებას კი არ ანიჭებდეს, არამედ ზოგ შემთხვევაში იმპერატიულად ავალებდეს მოქმედებას, ვინაიდან ბრალდებაზე უარის თქმის ფაქტობრივი და ფორმალური გარემოებების არსებობის შემთხვევაში ბრალდებაზე უარის თქმა პროკურორის უფლება კი არა, მოვალეობა უნდა იყოს.

ჩატარებული კვლევის ანალიზი იძლევა იმის საფუძველს, რომ რეკომენდაცია გავუწიოთ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში გარკვეული ცვლილებების განხორციელებას. კერძოდ:

ა) კოდექსის 250-ე მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 250. ბრალდებაზე ან ბრალდების ნაწილზე უარის თქმა

1. ბრალდების მხარეს უფლება აქვს, უარი თქვას ბრალდებაზე ან ბრალდების ნაწილზე, ან არსებული ბრალდება შეცვალოს უფრო მსუბუქი ბრალდებით. პროკურორის მიერ ბრალდებაზე ან ბრალდების ნაწილზე უარის თქმის შემთხვევაში სასამართლო განჩინებით იღებს გადაწყვეტილებას ბრალდებაში ან ბრალდების ნაწილში სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ.

2. ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის დროს სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტასთან ერთად მოსამართლე წყვეტს სისხლის სამართლის საქმეს.

3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული უფლებით ბრალდების მხარე სარგებლობს ნებისმიერი ინსტანციის სასამართლოში განაჩენის გამოტანამდე, მათ შორის, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში ვერდიქტის გამოტანამდე.

4. ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება, როგორც წესი, წერილობითი ფორმისაა და აქვს დადგენილების სახე.

5. ბრალდების მხარის მიერ უარყოფილი ბრალდება ან ბრალდების ნაწილი და ის მტკიცებულებები, რომლებსაც იგი ეყრდნობა, არ შეიძლება ხელახლა წარედგინოს სასამართლოს იმავე ბრალდებულის მიმართ.

6. ბრალდებული, რომლის მიმართაც ბრალდებაზე უარის თქმის გამო სრულად შეწყდა სისხლისსამართლებრივი დევნა, იქენს გამართლებულის საპროცესო სტატუსს.“.

ამ ცვლილებების შედეგად ბრალდებაზე უარის თქმის დროს ზემდგომი პროკურორის თანხმობა საჭირო აღარ იქნება, პროკურორის მიერ ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის შემდეგ გადაწყდება სისხლის სამართლის საქმის ბედი, ყველა ბრალდებულის მიმართ მოიხსნება შეზღუდვა ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვის დროს ბრალდებაზე უარის თქმის უფლების გამოყენებაზე, ამასთანავე, განისაზღვრება იმ პირის საპროცესო სტატუსი, რომლის მიმართაც ბრალდებაზე სრულად უარის თქმის საფუძველზე შეწყდა სისხლისსამართლებრივი დევნა.

ბ) კოდექსს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 250¹ მუხლი:

„მუხლი 250¹. ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველები

1. სახელმწიფო ბრალმდებელი ვალდებულია ბრალდებაზე უარი თქვას, თუ არსებობს ამ კოდექსის 105-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“, „ბ“, „გ“, „დ“, „ე“, „ვ“, „ზ“, „თ“ ან „კ“ ქვეპუნქტით ან მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული საფუძველი.

2. სახელმწიფო ბრალმდებელი უფლებამოსილია ბრალდებაზე უარი თქვას, თუ:

ა) არსებობს ამ კოდექსის 105-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ან „მ“ ქვეპუნქტით ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული საფუძველი;

ბ) დადგინდა, რომ მტკიცებულებები კანონის დარღვევით არის მოპოვებული, ან სასამართლომ ბრალდების მხარის მტკიცებულებები დაუშვებლად ცნო;

გ) სისხლისსამართლებრივი დევნის გაგრძელება ეწინააღმდეგება სახელმწიფოს და საზოგადოების კანონიერ ინტერესებს.“.

აღნიშნული ცვლილებით განისაზღვრება, რა შემთხვევაშია ბრალდებაზე უარის თქმა პროკურორისთვის სავალდებულო და რა შემთხვევაში ამოქმედდება ეს ინსტიტუტი მისი დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში.

გ) კოდექსს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 250² მუხლი:

„მუხლი 250². ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება

1. ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს პროკურორი დასაბუთებული დადგენილებით.

2. ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებამდე პროკურორი კონსულტაციას გადის დაზარალებულთან (მისი არსებობის შემთხვევაში), რის შესახებაც დგება ოქმი.

3. დაზარალებულთან პროკურორის გასაუბრების ოქმში უნდა მიეთითოს ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველი (დასაბუთება) და დაზარალებულის პოზიცია.“.

ამ ნორმებით მოწესრიგდება ბრალდებაზე უარის თქმის საპროცესო ფორმისა და აღნიშნული საპროცესო ინსტიტუტის გამოყენების პროცესში დაზარალებულის ჩართულობის საკითხი.

დ) კოდექსს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 250³ მუხლი:

„მუხლი 250³. ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველზე სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრება

1. დაზარალებულს უფლება აქვს, ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ სახელმწიფო ბრალმდებლის დადგენილება ერთჯერადად გაასაჩივროს ზემდგომ პროკურორთან, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სახელმწიფო ბრალმდებელი საქართველოს გენერალური პროკურორია.

2. ზემდგომი პროკურორი დაზარალებულის საჩივრის საფუძველზე იღებს გადაწყვეტილებას:

ა) ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველზე სისხლისსამართლებრივი დევნისა და გამოძიების შეწყვეტის შესახებ სასამართლოს განჩინების ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო გასაჩივრების თაობაზე;

ბ) დაზარალებულის საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ.

3. ზემდგომი პროკურორის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

4. ზემდგომი პროკურორის საჩივარი განიხილება ამ კოდექსის 314-ე მუხლით დადგენილი წესით.

5. ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველზე სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ სასამართლოს განჩინების ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო გაუქმების შემთხვევაში სახელმწიფო ბრალდებას ახორციელებს ზემდგომი პროკურორი ან მისი დავალებით – სხვა პროკურორი, რომელსაც არ მიუღია გადაწყვეტილება ბრალდებაზე უარის თქმის შესახებ.“.

ამ ცვლილებების შედეგად დაზარალებულს მიეცემა საშუალება, ბრალდებაზე უარის თქმის საფუძველზე სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრების თაობაზე საჩივრით მიმართოს ზემდგომ პროკურორს. ზემდგომი პროკურორი ვალდებული იქნება შეისწავლოს დაზარალებულის საჩივარი და აღნიშნული საჩივრის საკითხი სახელმწიფო ბრალმდებლის მიერ ბრალდებაზე უარის თქმის დასაბუთებულობისა და კანონიერების გათვალისწინებით გადაწყვიტოს.

ბ ი ბ ლ ი ო გ რ ა ფ ი ა

ვოგლერი რიჩარდ, პროკურორებისა და საგამოძიებო ორგანოების ურთიერთმიმართება ორ ანგლო-ამერიკული სამართლის ქვეყანაში: ამერიკის შეერთებული შტატები, ინგლისი და უელსი, თბილისი, 2017 წ.;

თამანი სტივენ, მერდოკი ჯიმ, ერთობლივი მოსაზრება საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის შესახებ, ვარშავა/სტრასბურგი, 22 აგვისტო, 2014, <https://www.osce.org/files/f/documents/2/5/124230.pdf>;

კობალაძე პაატა, პროკურორი, როგორც სახელმწიფო ბრალმდებელი, იურიდიულ მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაცია, თბილისი, 2002 წ.;

მეურმიშვილი ბესიკ, სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება და განხორციელება ქართულ სისხლის სამართლის პროცესში (გამოძიების სტადიაზე), სამართლის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი, 2014 წ.;

მეფარიშვილი გია, ცხოვრება და კანონი, თბილისი, 2008 წ.;

ფაფიაშვილი ლალი, თუმანიშვილი გიორგი, კვაჭანტირაძე დავით, ლიპარტელიანი ლარისა, დადემქელიანი გერმანე, გუნცაძე შორენა, მეზვრიშვილი ნათია, თოლორაია ლონდა, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის კომენტარი, 2015 წლის 1 ოქტომბრის მდგომარეობით, თბილისი, 2015 წ.;

Austin John, The Province of Jurisprudence Determined and Uses of the Study of Jurisprudence, Library of Ideas, London: Weidenfeld and Nicolson, 1954;

Bledstein Burton, The Culture of Professionalism: The Middle Class and the Development of Higher Education in America, New York: Norton, 1976;

Flanagan Sir Ronnie, The Review of Policing. Final Report, 2008;

Harris David A., The Interaction and Relationship Between Prosecutors and Police Officers in the United States, and How This Affects Police Reform Efforts. *Erik Luna, Marianne L. Wade, The Prosecutor in Transnational Perspective*, New York, Oxford University Press, 2012;

Husabo Erling Johannes, Strandbakken Asbjorn, Harmonization of Criminal Law in Europe, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2005;

Jehle Jörg–Martin, Wade Marianne, Coping with Overloaded Criminal Justice Systems: The Rise of Prosecutorial Power Across Europe, *Springer* - Berlin, Heidelberg, 2006;

Langer Máximo, The Long Shadow of the Adversarial and Inquisitorial Categories. The Oxford Handbook of Criminal Law, *Edited by* Markus D. Dubber, Tatjana Hörnle, Oxford, 2014;

Simon William H., The Organization of Prosecutorial Discretion. Prosecutors and Democracy, A Cross-National Study, *Edited by* Máximo Langer and David Alan Sklansky, Cambridge, 2017;

Spohn Cassia C., Beichner Dawn, Frenzel Erika Davis, Holleran David, Prosecutors' Charging Decisions in Sexual Assault Cases: A Multi-Site Study, Final Report, 2002;

Vogler Richard, A World View of Criminal Justice, 1st Edition, London: Aldershot, Ashgate, 2005;

Molins François, L'action public, 2009 (dernière mise à jour: 2013), 12;

Müller-Graff Peter-Christian, Der Raum der Freiheit, der Sicherheit und des Rechts in der Lissabonner Reform. Europarecht Beiheft, 1, 2009;

Головко Леонид, Институты отказа прокурора от обвинения и изменения обвинения в суде: постсоветские перспективы в условиях теоретических заблуждений, Государство и право, 2012, №2;

Еферин Алексей, К вопросу о праве государственного обвинителя на отказ от обвинения, Вопросы российской юстиции, 2021, №12;

Зеленецкий Владимир, Отказ прокурора от государственного обвинения, Учебное пособие, Харьков, Юридический институт, 1979;

Савицкий Валерий, Государственное обвинение в суде, Москва, 1971;

Савицкий Валерий, Процессуальные последствия отказа прокурора от обвинения, Правоведение, 1972, №1;

Строгович Михаил, Уголовный процесс, Учебник, Москва, 1948.

კვლევა (გრანტის #PHDF-22-541) განხორციელდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით

The author's style protected

Davit Agmashenebeli University of Georgia

**REFUSAL OF THE PROSECUTOR TO PURSUE STATE CHARGES
AND ITS LEGAL CONSEQUENCES**

PhD student **Khvicha Begiashvili**

Autoabstract

Scientific supervisor: **Gia Mefarishvili**

Doctor of Law, Professor

Tbilisi city

2024 year

CONTENTS

INTRODUCTION -----	46-47
CHAPTER I. THE PROSECUTOR AS A STATE ACCUSER IN THE TRIAL OF A CRIMINAL CASE	
§1. The Concept of State Charge and Its Connection with Other Types of Charge-----	48-49
§2. Grounds for Refusal to Bring Charges-----	49-50
§3. Powers of the State Accuser and the Superior Prosecutor in Refusal of Charges-----	50-52
§4. The Impact of the High Probability Standard and the Beyond a Reasonable Doubt Standard in Waiver of State Charges-----	52-54
§5. Powers of Participants in Legal Proceedings to Refuse Execution of State Charges-----	54-55
§6. The Difference between a Partial and Full Waiver of State Charges---	55-56
§7. Prosecutor's Purpose in Waiver of State Charges-----	56-57
§8. The Issue of Impartiality and Objectivity of the Prosecutor When Refusing to Implement State Charges-----	57-58
§9. Procedural Norm and Form of Refusal to Bring Charges-----	58-59
CHAPTER II. ETHICAL, PSYCHOLOGICAL AND LOGICAL ASPECTS OF REFUSAL TO EXECUTE STATE CHARGES	

§1. The Ethical Aspect of the Prosecutor's Refusal to Pursue State Charges-----60-61

§2. The Psychological Aspect of the Prosecutor's Refusal to Bring State Charges-----61-62

§3. The Logical Aspect of the Prosecutor's Refusal to File State Charges-62-63

CHAPTER III. LEGAL CONSEQUENCES OF THE PRESECUTOR’S REFUSAL TO BRING STATE CHARGES

§1. Types of Legal Consequences and Their Characteristics-----63-64

§2. Legal Consequences for the Prosecutor and Other Participants in the Process-----64-65

§3. Legal Consequences for Court and Criminal Proceedings-----65-66

CHAPTER IV. STANDARTS FOR REFUSAL TO PERSUE STATE CHARGES BY THE PROSECUTOR IN ACCORDANCE WITH THE LAWS OF FOREIGN COUNTRIES

§1. US Example-----67-68

§2. Examples of Some European Countries-----68-69

§3. Examples of Some Post-Soviet Countries-----69-71

CONCLUSION-----71-79

BIBLIOGRAPHY-----80-82

Introduction

At issue is the discretionary power of the prosecutor, the key figure in the criminal process, such as refusing state charges, and its legal consequences. This issue has not been thoroughly studied by Georgian scientific community and is problematic, which means that a unified approach to the research topic has not been established. The in-depth presentation of this issue in the presented work in itself leads to the start of a discussion on this topic and the interest of both theorists and practitioners.

The relevance of the scientific work is determined not only by the scientific circles and practicing lawyers, but also by the growing interest of the public in ongoing or already completed criminal cases. It is a fact that raising questions regarding specific high-profile (including ongoing) criminal cases and organizing discussions or debates on them through mass media have become an integral part of our daily life. Central to this process are the issues of initiated or terminated criminal prosecution, decisions made and/or not accepted by the prosecutor, implementation of state charges and their rejection.

Examining these issues is important in order to answer the questions frequently asked in the field of law and in society: Is the prosecutor impartial in the process of executing state charges? Is the authority that gives the prosecutor the exclusive right to make a decision on the basis of internal belief to reject the state charge valid in the circumstances when the investigation is completed, a body of evidence has been gathered, coercive measures have been applied to the accused and the case is being heard by the court? Does the prosecutor encroach on the authority of the judge, and does the refusal of the state charge mean the administration of justice? Is the prosecutor's dismissal of the state charges due to investigative errors, biased, one-sided and non-objective investigation, or is it based on the evidence examined during the trial? Does the prosecutor's refusal to implement the state accusation imply a failure of the prosecution, or should we look at it as an integral and necessary part of justice and a

guarantor of human rights? What are the legal consequences if the prosecutor refuses to file a state charge? What are the rights of the accused against whom the restraining order is applied? Does he enjoy the procedural status and guarantees of acquitted? Therefore, is the person's right as an accused to enjoy a fair trial violated? Are the rights of the victim being violated? Should the question of the responsibility of specific officials be raised in relation to the defendant, using coercive measures, imprisonment or other restraining measures, confiscating his property and inflicting moral damage on him, leaving open the question of the legal interests of the victim, and even the state's release of human and financial resources? And finally, what happens to the fact of the criminal act itself in the conditions when the criminal procedural legislation in practice does not provide a formal basis for returning the case to additional investigation? It is necessary to give a scientifically substantiated and comprehensive answer to the questions posed, which is one of the main goals of scientific work. In addition, with an in-depth study of the above-mentioned issue, we will try to establish a uniform approach to the provisions of the criminal process and the specific norms of the legal framework related to the research topic, in order to eliminate the differences of opinion that often appear.

The research uses historical, formal-logical, descriptive (synchronous), dogmatic, comparative legal, sociological and other methods.

The dissertation consists of an introduction, 4 chapters, 18 paragraphs, a conclusion and a bibliography (list of references). The volume of work is 199 pages.

CHAPTER I. THE PROSECUTOR AS A STATE ACCUSER IN THE TRIAL OF A CRIMINAL CASE

§1. The Concept of State Charge and Its Connection with Other Types of Charge

According to the Constitution of Georgia, legal proceedings are carried out on the basis of equality and competition between the parties, which is a prerequisite for the democratization and perfection of the process of justice.

Since, according to the legislation of Georgia, only the prosecutor is responsible for exercising the powers of the state accuser, let us briefly dwell on the system of the prosecutor's office. The Prosecutor's Office is a state body that is independent in its activities and obeys only the Constitution and the law. The main task of the prosecutor's office is to fight crime. In order to fulfil it, along with various directions, the most important role is given to supporting state charge in court. On the one hand, the implementation of criminal prosecution is the main function of the prosecutor's office. In addition, not all employees of the prosecutor's office have the right to carry out a state charge. Only the prosecutor enjoys the said authority. The legislation in force in Georgia does not recognize any other type of state charge or any other accuser.

The current criminal procedure legislation recognizes only public criminal prosecution, the implementation of which is within the exclusive competence of the prosecutor. In court, the prosecutor carries out the state charge in the form of a state accuser. Implementation of the state charge in a specific case begins on the day of the pre-trial session in the court and ends with the completion of the consideration of the case by the court of cassation. Accordingly, public prosecution is carried out in the first instance and appeal and cassation courts. The state accuser may use the institution of waiving charges in a court of any instance. The state accuser bears the burden of proving

the charges and exercises all the powers granted by the criminal procedure law. In the mentioned process, the issue of exercising discretionary powers of the prosecutor plays a decisive role. The prosecutor acts as a state accuser at the crucial stage of the proceedings, in particular, during the trial of the case. At this time, he is responsible not only for carrying out criminal prosecution, but also, if there are legal grounds, also for refusing state charges. The aforementioned authority gives the prosecutor, as a state accuser, the rights, and duties of a human rights defender, since in the case of the existence of proper grounds, the rejection of the state charge is directly related to the realization of the legal rights of a person. The prosecutor protects the rights of the accused when using the right to refuse execution of state charges. The law entrusts the state accuser with the use of these powers, as well as the implementation of criminal prosecution and accusation, which, in turn, excludes the implementation of the procedure of criminal prosecution against an innocent person before the court makes a final decision and promotes the fairness and legality of justice.

§2. Grounds for Refusal to Bring Charges

The Criminal Procedure Code of Georgia dated October 9, 2009, considers dismissal of charges as a discretionary right of the prosecutor, in contrast to the Criminal Procedure Code of Georgia dated February 20, 1998, which imposed a corresponding obligation on the prosecutor. Giving the prosecutor discretionary powers, ensures the effective implementation of the principles that determine the activities of the prosecutor's office. In addition, if during the trial the prosecutor has at his disposal clear, unmistakable evidence in favour of the accused and at the same time persistently tries to bring charges, then his actions will show signs of not only disciplinary, but also criminal liability, which is best known to the prosecutor himself. The institution of renunciation of charges is based, firstly, on the honesty, objectivity and legality of the prosecutor.

The reasons for the refusal of the state charge by the prosecutor are mainly divided into 3 groups: 1. Legal, that is, formal reasons; 2. "Factual", i.e. evidential grounds; 3. Psychological foundations that generate the inner beliefs of the prosecutor. To exercise the discretion of the accuser, there may be a wide range of formal and factual circumstances: changes in the testimony of the participants in the process (witness, victim, accused, expert), determination of previously unknown circumstances, recognition of evidence as inadmissible, and others. In its turn, the formal and factual grounds for refusing charges are divided into 2 categories: 1. Material and legal grounds; 2. Procedural and legal grounds. When refusing charges, the prosecutor is guided by the provisions of both the Criminal Code and the Criminal Procedure Code, which, in general, give rise to the basis of his discretionary powers.

On the other hand, the state accuser, in order to use his discretionary powers when refusing to charge, needs to have specific formal grounds provided for in the Criminal Procedure Code. Material-legal grounds exclude the use of punishment and the initiation or continuation of criminal prosecution against a person, and confirm the absence of a crime. Procedural-legal grounds arise in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code of Georgia and exclude the possibility of continuing the investigation and criminal prosecution.

We believe that the detailed and complete legal norms regulating the grounds, procedural rules and legal consequences of the use of the procedural institution of refusal to bring charges should be included in the Criminal Procedure Code of Georgia as a separate chapter. This will systematize this institution. We present the legislative changes in the recommendations of the final part of the thesis.

§3. Powers of the State Accuser and the Superior Prosecutor in Refusal of Charges

In Georgia, the Prosecutor's Office belongs to the special administration of the highest state bodies. It separated from the Ministry of Justice of Georgia and the

Georgian government as a whole and became an independent institution that obeys only the Constitution and the law.

All employees of the prosecutor's office enjoy the right to refuse state charges, in particular, according to the prosecutorial hierarchy, starting with the General Prosecutor of Georgia and ending with the lowest-ranking trainee-prosecutor. It will also be especially problematic for the General Prosecutor to carry out state charges directly, since in the event of a complete or partial dismissal of the charge, the state accuser needs the written consent of a superior prosecutor and the General Prosecutor of Georgia, naturally, does not have a superior prosecutor, since according to the current legislation all prosecutors are subordinate to him.

Georgian legislation does not define "superior prosecutor". In practice, a senior prosecutor is a prosecutor who performs criminal justice functions and, at the same time, holds the position of manager.

We consider the issue of the consent of a superior prosecutor in the case of refusal to bring charges problematic, since it contradicts the criminal procedural legislation, which states that "when exercising his powers in court, the prosecutor is independent and is subject only to the law." The prosecutor does not need the consent of the superior prosecutor to initiate criminal prosecution. The prosecutor does not need his consent to terminate a criminal prosecution or investigation at the investigation stage. We think that starting a criminal prosecution against a person is a more responsible and important issue from the point of view of protecting human rights and freedoms, in which the state fully trusted the prosecutor and did not impose additional formal measures. At the same time, the legislator does not trust the state accuser to independently make a timely and effective decision on the issues within his competence, which, in turn, weakens the institution of waiving charges in criminal proceedings. Perhaps the result of this is the fact that the prosecutors of Georgia practically do not use this critical lever in their work. For comparison, it should be noted that "in 2021,

the courts of first instance passed sentences against 14,065 people". Of these, 1842 cases were acquitted, including in 1280 cases – fully acquitted, and in 562 cases – partially acquitted. Of course, the sheer number of acquittals itself should not be a subject of criticism, since it indicates the development of democratic tendencies in the country and the independence of the court. In this regard, the prosecutor's office should not become an object of criticism either, since acquittals are a necessary part of justice in developed countries. But here attention should be focused on the problem raised in connection with the topic of our research. In particular, it will be difficult to understand the fact that the state accuser had no prior expectation and inner belief that an acquittal would be achieved, at least in some of the 1842 cases. In such a situation, a legitimate question arises: why did he not use his discretionary powers and not refuse the accusation?

According to Georgian legislation, the prosecutor has practically unlimited powers in the field of criminal law, which is in line with international standards and contributes to the implementation of fast and effective justice. In addition, the basic rights and duties of the prosecutor in the field of criminal law are exercised by subordinate prosecutors who directly investigate the criminal case, manage the investigation process and support the state charge. We believe that these prosecutors should be given the opportunity to carry out all investigative and procedural actions without hindrance, and that imposing any formal measures at the level of the law on them would prevent the implementation of fast, comprehensive and objective proceedings.

§4. The Impact of the High Probability Standard and the Beyond a Reasonable Doubt Standard in Waiver of State Charges

The decision to reject the state charge is made only during the court hearing, which means that the investigation into the fact of the criminal act has been completed, and based on the set of evidence collected against the person/persons, in the presence

of a justified standard, criminal prosecution has been initiated, in particular, a decision has been issued to prosecute the person as an accused.

Despite the fact that the case is not considered on its merits at the pre-trial hearing, we believe that it is possible that the prosecutor will have to drop the charges at this session in the presence of two different legal circumstances. The first of these may arise when, after exchanging evidence, the parties already have a clear understanding of the judicial prospects of a particular case. The second legal condition, which should create the internal conviction of the prosecutor to refuse the charge, can also arise during the pre-trial hearing. If the judge finds that the prosecuting party's evidence underlying the charge against the person is inadmissible, we think the state accuser will have to exercise his discretionary power and drop the charge. We believe that the prosecutor has the right to use the discretionary authority to refuse the charge even at the pre-trial session, since the record of Part 2 of Article 250 of the Criminal Procedure Code of Georgia provides a formal basis for this.

When considering the case on the merits, there may be two options for the prosecutor to refuse the charge: 1. Refusal of the charge in a jury trial; 2. Rejection by a judge or judicial panel of charges during the consideration of the case on the merits.

In a jury trial, the prosecutor can make a decision to refuse the charge both during his opening statement and during the examination of evidence, completion of the examination of evidence and presentation of the closing speech.

As for the possible stages of the prosecutor's refusal to charge when considering the case on the merits by a judge or judicial panel, here we should also highlight the stages of presenting the opening speech, examining the evidence, completing the examination of the evidence, and presenting the closing words. In addition, the law allows the prosecutor to use his discretionary powers during the hearing of the case in the courts of first, appellate and cassation instances, except for reviewing the verdict due to newly discovered circumstances.

It should be noted that during the consideration of the merits of the case, the issue of refusing the state charge becomes more relevant due to the following circumstance: the evidence obtained by the parties during the investigation undergoes a certain transformation during the investigation in the court. Simply put, the examination of evidence is conducted in depth, through an oral hearing, at which the parties are given the opportunity to state their positions, for example, during the cross-examination of witnesses, during the questioning of an expert regarding the conclusion he provided. Consequently, new and unbiased research can present the evidence more fully. Under these conditions, the oral and direct form of examination of evidence makes it possible to compare it with other factual circumstances of the case, which, in turn, may lead to the invalidity and abolition of the evidence presented by the parties. Ultimately, these procedures help both the parties and the court build an internal belief in the beyond-a-reasonable-doubt standard.

§5. Powers of Participants in Legal Proceedings to Refuse Execution of State Charges

Despite the fact that the state accuser is an independent subject of the process and resolves individual issues with his inner conviction, including refusing to charge based on the analysis of the set of evidence examined in court, he may also undergo certain consultations with other participants in the process before making a decision.

It is advisable for the state accuser, in order to strengthen his inner conviction, to have some consultations also with the prosecutor in charge of the case, who referred the case to the court. We consider it expedient for the prosecutor to consult with the victim (if there is one) before rejecting the charges. These consultations are not regulated by current legislation, so the prosecutor must act based on ethical principles. At the same time, it should be noted that legislative regulation of these relations, regardless of the results of the negotiations, will contribute to solving the problem.

The use of the institution of waiving state charges puts the party for the defence in the most favourable conditions. Therefore, such a decision of the prosecutor is always acceptable and desirable for the accused and his lawyer.

If the positions of the victim and the state accuser are different in the part of the refusal of the state charge, the victim should have the right of appeal guaranteed by law. The European Court of Human Rights pays great attention to the issue of the realization of the rights of the victim and points out that the national courts should take into account the approaches of the European Union in terms of the rights of the victim.

Based on the above, it is advisable to reflect in the legislation of Georgia the European standards established for the status of the victim in a criminal case, including the provision on mandatory consultation with the victim if the prosecutor decides to reject the state charge. Of course, this is a matter of separate discussion whether the position of the victim should influence the said decision of the state accuser.

§6. The Difference between a Partial and Full Waiver of State Charges

According to the current Criminal Procedure Code of Georgia, the prosecutor has the right to drop the charge or a part of the charge, that is, to refuse the charge in whole or in part. Based on the above, there are 2 types of refusal to charge – full and partial.

Both decisions are made at the trial stage, before sentencing. Only the state accuser has the authority to receive them. These decisions require the approval of the superior prosecutor. Full or partial dismissal of charges by the state accuser with the consent of the superior prosecutor entails the mandatory termination by the court of criminal prosecution against a particular person in whole or in part.

If the charge is completely rejected, the charge formulated in the criminal case is completely rejected. A complete rejection of it, on the other hand, leads to the termination of the process of criminal prosecution and state charge in the case. As for

the partial dismissal of the charge, at this time the resolution terminates the criminal prosecution and implementation of the state charge in a specific part of the presented charge, a specific episode and/or part of the criminal act.

§7. Prosecutor's Purpose in Waiver of State Charges

The use of any powers by the prosecutor has a concrete purpose. The principles of the prosecutor's office are: legality and justice, objectivity and impartiality, professionalism and competence, unity and centralization, subordination of all subordinate prosecutors and other employees of the prosecutor's office to the General Prosecutor of Georgia, protection of human rights and freedoms and inviolability of dignity, political neutrality.

The goals of the prosecutor in case of refusal of charges there may be: to avoid convicting an innocent person, to speed up the process of justice, to prevent a person from being re-convicted for committing the same crime, to terminate criminal prosecution against a deceased accused, to respond legally to the amnesty act and others. In addition to these legal grounds, the implementation of the guidelines of criminal law policy will contribute to the achievement of the prosecutor's goal in dismissing the charge, according to which the prosecutor must ensure the reduction of social losses and economic costs associated with crime, as well as strengthen faith in the rule of law in society, must approach each case individually and make a decision based on specific facts and circumstances. In addition, any action of the prosecutor, related to the performance of his official duties, should serve the strict protection of the law and should not contain discriminatory elements. The prosecutor must act objectively and fairly while making decisions and be independent and impartial.

The purpose of refusing charges has its own directions, and if the prosecutor in one case seeks to avoid convicting an innocent person, then in another case he protects the legitimate interests of the state and society, since the state and part of society which was somehow influenced by a specific criminal act, are interested in not

convicting an innocent person on the basis of an unfounded accusation, which, in turn, will be a response to the challenge that the prosecutor, as a representative of state government, must ensure compliance with the requirements of the law on behalf of society and the protection of its interests, and at the same time, in addition, to taking into account the interests of specific individuals, he should contribute improving the effectiveness of the criminal justice system.

§8. The Issue of Impartiality and Objectivity of the Prosecutor When Refusing to Implement State Charges

The refusal of state charges must be based on the internal conviction of the prosecutor that the evidence examined in court does not support the charge against the accused. Moreover, taking into account the principle of the presumption of innocence, the state accuser does not need to be completely convinced of the innocence of the accused. It is enough for him to lose his inner conviction of his guilt.

The position of the state accuser cannot be based only on the analysis of the evidence gathered by the investigation. The prosecutor supports the state charge in the part in which, by analysing the evidence examined in court, he is convinced that the charge is solid and substantiated. When examining and evaluating evidence, the prosecutor must be confident in its admissibility and sufficiency.

It is important that the state charge is headed by experienced employees of the Prosecutor's Office, who have undergone special training for this activity. Their professionalism should guarantee that they will perform the difficult public function of the state accuser independently and in accordance with the law. It is also important that the prosecutor has enough time to prepare for the state charges. It is not allowed when, for various reasons, he appears at the trial in such a way that he does not know the materials and evidence of the criminal case completely or, in the worst case, not at all. We consider it unacceptable to conduct a criminal case in court, when the prosecutor knows in advance that the evidence in the case was obtained in violation of the law. It

must be taken into account that the acquittal of a person in court due to procedural violations significantly damages the prestige of the prosecutor's office, and also creates a syndrome of impunity among people prone to crime.

The impartiality and objectivity of the prosecutor when rejecting charges is the most important factor necessary for the implementation of fair and legal justice, the main factor on which not only the fate of the participants in the process depends, but also the trust in the prosecutor and the prosecutor's office system as a whole and which contributes to the democratic development of the country.

§9. Procedural Norm and Form of Refusal to Bring Charges

Article 250 of the Criminal Procedure Code of Georgia regulates the procedure for withdrawing charges.

The procedural rule on refusal of charges can be implemented in the presence of the following formal circumstances:

- a) The state accuser has the right, with the consent of a superior prosecutor, to refuse the charge or part of the charge;**
- b) The state accuser has the right, with the consent of a superior prosecutor, to change the charge to a more lenient one;**
- c) If the prosecutor refuses the charge or part of the charge, the court decides to terminate the criminal prosecution on the charge or part of the charge;**
- d) The prosecutor enjoys the right to refuse charges before the verdict is passed by a court of any instance, except of reviewing the verdict due to newly discovered circumstances;**

e) A charge or part of a charge rejected by the prosecuting party, as well as the evidence on which it is based, cannot be re-presented in court against the same accused.

As for the procedural form of the refusal of the state charges, it is not defined by the legislation of Georgia, in particular, it is unclear whether the relevant decision must be submitted to the court in writing or the state accuser can request the termination of the criminal proceedings orally. In addition, the law does not regulate the procedural form of this decision, in particular, it must take the form of a resolution, petition or simply a prosecutor's appeal. It is also worth noting the fact that, as we have already mentioned, when rejecting a state charge, the state accuser needs the consent of a superior prosecutor and justification for the decision, which in itself indicates the need to draw up a written procedural act. However, it should be noted that the prosecutor in his oral speech can also take into account all the necessary components, including stating the position of the superior prosecutor. The decision of the state accuser to refuse the state charge should be made in writing, to the greatest extent possible. It may not be considered as an independent procedural document (resolution, petition), but it should clearly and in detail describe the existence of grounds, the analysis of evidence, and the factual circumstances of the case that led the prosecutor to the conclusion that the state charge should be rejected. The need to justify the prosecutor's refusal to bring charges is due to the fact that the prosecutor's decision must be understandable to other participants in the process and the court. In addition, there is a corresponding legal requirement.

CHAPTER II. ETHICAL, PSYCHOLOGICAL AND LOGICAL ASPECTS OF REFUSAL TO EXECUTE STATE CHARGES

§1. The Ethical Aspect of the Prosecutor's Refusal to Pursue State Charges

The ethical aspect of refusing charges, by its social nature, is related to the factual circumstances of a particular criminal case that prove the guilt or innocence of the accused. If it is established that the person did not commit the act of which he is accused, the prosecutor must make a fair decision, which is expressed in refusing to bring charges. If there are appropriate formal and factual grounds and a transformation of the prosecutor's internal conviction, any factors that impede the decision to drop charges (for example, protecting the dignity of the prosecutor's uniform, subjective attitude, futile expectation of the guilty person for a verdict, etc.) will violate not only the law, but also moral norms.

In general, standards of conduct for prosecutors should be consistent with the public interest. By doing this, he must win the trust of the public. The professionalism of the prosecutor determines his legal and fair decision-making. The responsibility of a prosecutor's office employee is the main factor in the ethical side of his activities.

In rejecting a charge, the state accuser must be guided by impartiality, fairness, objectivity, political neutrality, decency, honesty, courtesy, dignity, mutual respect, trust, socially acceptable culture and moral standards.

During the performance of the accuser's duty, the state accuser must strictly adhere to such constitutional principles as: the inviolability of human dignity, the right to life and physical integrity, the right to equality, human freedom, freedom of movement and others.

The state accuser must conscientiously fulfill his official duties and not allow his official position to be used for personal gain or to exert unlawful influence on anyone. When pursuing state charges, the prosecutor should not be influenced by officials, politicians, the media and public opinion. The activities carried out by him in a criminal case must meet the standards of justice, impartiality and efficiency.

§2. The Psychological Aspect of the Prosecutor's Refusal to Bring State Charges

The psychological aspect of refusing charges is an important factor in the correct use of the aforementioned procedural institution, and directly depends on the prosecutor's perception and formation of internal beliefs regarding whether the accused has committed a criminal act or not.

The psychological aspects of refusing to accuse can also be considered in 2 aspects: before making a decision and after making it. Since, after a decision is made, the agenda is to present it to the court and make it public, it is important for the prosecutor to demonstrate the qualities that should be characteristic of the person making the decision, in particular, to show the parties his principledness, perseverance, strength, ability to overcome difficulties, tolerance, critical thinking necessary for unforeseen situations, the ability to manage conflict situations, the power and ability to find a solution acceptable to the parties.

Psychological aspects of refusing a charge, depending on its social nature, can be divided into 3 groups: 1. Mental processes of behaviour of the prosecutor as an individual (for example, general education, IQ, upbringing, values, aspiration, honesty, perceptive ability, etc.); 2. Mental processes of the prosecutor's behaviour as a specialist in this field (for example, social, investigative, reconstructive, communicative and others); 3. Mental processes of behaviour of the prosecutor as an authorized person (for example, professionalism, objectivity, legality, fairness, quality of work, independence, etc.).

A harmonious coexistence of factors specific to each of the above-mentioned groups is required to make a decision to reject the charge, since the psychological regularities revealed and developed during the making or realization of this procedural decision cannot be determined only by the professional attitude of the prosecutor or lawyer towards the issue. Firstly, the prosecutor is an individual and makes any decision not automatically, based on the norms of the law and the factual circumstances of the case, but on the basis of such human feelings that are related to the correct perception of the issue. Based on the analysis of the evidence examined in court, foremost, the sound psyche of the individual, and then the skills of the lawyer form the inner conviction of the prosecutor as an authorized official, due to which the state accuser diametrically changes his attitude towards the accused as a person who committed a crime and perceives him objectively as an innocent person.

§3. The Logical Aspect of the Prosecutor's Refusal to File State Charges

The decision of the prosecutor to refuse charges is a public document, in which the state accuser's position towards the case under consideration and the accused is established. This decision is made on the basis of legality, objectivity, assessment of evidence and inner conviction. Based on the above, it would be appropriate to consider the logical nature of the institution of waiver of charges.

The prosecutor must present the decision to reject the charge to the court on the basis of logical reasoning and must convince the listener of the correctness of the decision by consistent and logical reasoning, rather than by argument. The prosecutor's refusal to bring charges must, by its nature, be unconditionally categorical and not subject to the existence of any conditions.

Based on the foregoing, the text of the decision made by the prosecutor should not contain any unfounded and fact-free arguments. Achieving this is certainly not an easy task, since the author of the solution often shows subjectivity in relation to the text he has written, and actually it turns out that the essence of the decision is not clearly

defined in the text, and the desire to justify it remains a desire. Therefore, the prosecutor must show objectivity in relation to the text of the acceptable decision; he must carefully read each paragraph, and not just skim through them, since the text was written by him and, therefore, is familiar to him.

The decision to dismiss the charge must be convincing and must convince the reader of the correctness of the prosecutor's statements. To convince means to prove or disprove a certain opinion using logical data. Providing argumentation in the decision makes this task easy to achieve. It should also be noted here that the rationale for the decision should not be reduced to "dry logical extremes."

CHAPTER III. LEGAL CONSEQUENCES OF THE PRESECUTOR'S REFUSAL TO BRING STATE CHARGES

§1. Types of Legal Consequences and Their Characteristics

Any decision made by subjects of criminal proceedings in a criminal case has its own legal consequences. Each prosecutor's decision has specific legal consequences for the parties and the criminal process. A prosecutor's refusal to file charges in a criminal case has the same legal consequences as his decision to initiate criminal proceedings. Legal and justified use of the institution of waiving charges by the prosecutor is directly related to the legal and fair administration of justice.

The legal consequences of the prosecutor's refusal to bring state charges are of two types, namely: 1. Legal and reasonable consequences of the prosecutor's refusal to bring charges, which are also called positive consequences; 2. Consequences of the prosecutor's illegal and unfounded refusal to bring charges, which are also called negative consequences.

In case of full or partial rejection of the charges by the state accuser, the court is obliged to issue a decision to completely or partially terminate the criminal prosecution.

Refusal of the accusation by the prosecutor means the absence of the fact of a real crime, the absence of signs of guilt in the accused's action or the unconfirmed fact of the participation of the accused in a specific criminal act. Additionally, an administrative and/or a disciplinary violation may be committed. The dismissal of charges in accordance with the current criminal procedure legislation entails the termination of criminal prosecution and proceedings in the case. Based on the foregoing, making such a decision requires the state accuser to have a thorough knowledge of the details of the case and the charges, as well as a conscientious and objective analysis of the evidence in the case.

High-quality conduct of state charge has a direct connection with improving the process of administering justice and establishing the objective truth in the case, which is a necessary and inevitable factor in the rejection of the accusation. At the same time, a thoughtful, reasoned and legally sound position of the prosecutor will reduce the likelihood of a court error.

§2. Legal Consequences for the Prosecutor and Other Participants in the Process

The prosecutor retains the function of the accuser even after the rejection of the state charge. The formation of the mentioned opinion is facilitated, first of all, by the fact that the Criminal Procedure Code of Georgia and the Organic Law of Georgia “On the Prosecutor’s Office” do not provide for the possibility of leaving the prosecutor without the function of accuser in a court. In addition, the Criminal Procedure Code of Georgia obliges the court to terminate criminal prosecution against a person if the prosecutor completely rejects the state charges. The preservation of the function of the accuser for the prosecutor, after the rejection of the charges is vital to maintaining the principles of an objective and inclusive process, since the court's decision to terminate criminal prosecution can be appealed again by the prosecutor. Refusal of charges by the prosecutor should not be perceived as a weakness of the state charge, as a manifestation

of the lack of professionalism of a particular prosecutor or the ineffective functioning of the prosecutor's office system.

According to the current criminal procedural legislation, after a complete dismissal of charges against a person, criminal prosecution against him is terminated by a court decision. At the same time, he does not acquire the procedural status of an acquitted person who has the right to demand compensation for the harm caused. A person against whom criminal prosecution has been terminated on the basis of refusal of charges will logically have fewer claims for compensation for damage caused, since the decision of the body carrying out criminal prosecution to withdraw charges will put him in an advantageous position before the prosecutor's office and, in general, the state.

According to the legislation of Georgia, legal liability will be clearly assigned to the prosecutor in the event of an illegal and unfounded decision to refuse the charges, which is considered to have led to negative results.

The prosecutor's refusal to bring charges has special legal consequences for the accused, since, depending on the type of refusal to charge, he is fully or partially released from criminal liability. Dropping the charge brings the most positive results for the defence party and, more importantly, for the accused, as the court unconditionally dismisses the criminal prosecution against him, which, in turn, involves the abolition of other preventive or coercive measures applied to the accused.

The prosecutor's refusal to bring charges has negative consequences for the victim, unlike other subjects of the process.

§3. Legal Consequences for Court and Criminal Proceedings

According to the current Criminal Procedure Code of Georgia, the prosecutor's decision to reject the charges is imperative for the court and leaves it with only one option – to terminate the criminal prosecution against the accused. The current norm corresponds to the ancient principle of *Ne iudex ultra petita partium*. In a sense, this will

also answer the requirement of *nemo iudex sine actore*. This principle is still relevant for international law today. Accordingly, we must conclude that Georgian legislation complies with democratic principles recognized by international law.

As for the legal consequences of refusing charges for justice in general and for a criminal case in particular, the current legislation creates certain problems in this regard as well. In particular, the prosecutor's decision, which has negative legal consequences, formally deprives the victim of the opportunity to protect his interests, since he does not have the right to appeal the decision to dismiss the charge.

The current legislation creates certain problems in the event of a complete refusal of charges, even within the framework of criminal proceedings. After the court terminates the criminal prosecution and proceedings against the accused, the case remains in judicial proceedings. The mentioned legal gap creates a kind of technical problem, especially in cases where the refusal of charges was due to the innocence of the person, and the crime itself remains unsolved.

For the parties and, first of all, for the prosecutor as a representative of the state, a positive result of the trial process should be the establishment of the objective truth in the case, even if it is caused by the cessation of criminal prosecution and the consideration of the case of dismissal of charges, and if there are proper formal and factual grounds, the prosecutor's refusal to charge speaks of the effectiveness of investigative and prosecuting activities, since the state accuser, who, unlike a lawyer, participates in the process on the basis of the interests of the state, should firstly be interested in not accusing the innocent person.

CHAPTER IV. STANDARTS FOR REFUSAL TO PERSUE STATE CHARGES BY THE PROSECUTOR IN ACCORDANCE WITH THE LAWS OF FOREIGN COUNTRIES

§1. US Example

U.S. prosecutors enjoy unspecified discretion at the federal or state level to dismiss state charges. When rejecting charges, prosecutors are not bound by the approval of the superior prosecutor and make the said decision unilaterally. Studies have shown that prosecutors often use their discretionary powers, in particular, based on case materials, they decide to refuse state charges. At the same time, based on the analysis of the evidence in the case, they predetermine the judicial perspective of the accusation and, if they consider that the evidence is weak and the accused has a chance to be acquitted in this case, they deny the accusation on the basis of any "avoidance of uncertainty". When rejecting a state charge, prosecutors pay special attention to the gravity of the crime, the sufficiency of the evidence in the case for a guilty verdict, as well as to the guilt of the accused in the crime in which he is accused. The gender of the accused also plays a special role in the decision of American prosecutors to refuse criminal prosecution. Prosecutors are more likely to file criminal charges against male defendants, while there is a greater tendency to drop charges against female defendants. Prosecutors in all American states generally use uniform criteria when initiating, terminating, or refusing to prosecute a criminal case. Their decisions, like the decisions of judges, are based on the following circumstances: the severity of the crime, the guilt of the person, the type, degree and amount of damage caused by the criminal act.

In terms of the legal consequences of a U.S. Attorney's refusal to file charges, a withdrawal of charges means that the defendant will not face punishment for the alleged crime, although it does not mean that the case is dismissed, which implies the prospect of obtaining additional evidence in this case and the possibility of continuing criminal prosecution against the same or another person if new evidence is available. In

addition, both the prosecutor and the court can decide to dismiss the case if the charges are rejected.

§2. Examples of Some European Countries

The formation of the institution of refusal of charges in the criminal procedural legislation of European countries is largely due to the main features of the Anglo-American and Romano-Germanic (continental) types of criminal proceedings, which had a significant impact on the formation of various approaches.

One of the main functions of the Crown Prosecution Service is to decide which cases should be prosecuted and to prepare those cases for trial. It is in the exercise of these powers that the Crown Prosecutors must decide whether to dismiss the charge in whole or in part. English prosecutors use two criteria when making such a decision. In particular, the Code for Crown Prosecutions recognizes the full test of the Code, whereby the prosecutor must assess both the evidentiary standard and the public interest standard when conducting a criminal prosecution. In the first case, the prosecutor analyses the totality of evidence collected against the accused in the case, which, in turn, makes it possible to make certain predictions regarding the judicial prospects of the case and if the evidence is insufficient and fails to meet the prosecution's "real prospect" standard, which exceeds the "reasonable suspicion" standard and falls below the "beyond reasonable doubt" standard, the Crown Prosecution Service refuses to press charges and the case is dropped. If the evidence test provides grounds for successful prosecution, the prosecutor must assess the public interest in pursuing the charge. He must be satisfied that the public interest in prosecution outweighs the public interest in not prosecuting. On the other hand, public interest refers to the personality of the accused, the gravity of the criminal act committed by him, the likely outcome that may occur in a specific case, and other objective or subjective factors that contribute to the formation of public interest in this case and are relevant to the formation of an opinion

on the advisability of not charging or prosecuting. English law does not recognize the consent of a superior prosecutor when refusing to bring charges.

According to the German Criminal Procedure Code, if the prosecutor, based on the analysis of the evidence examined in court, comes to the conclusion that the court can acquit the accused and refuse to impose a sentence on him, he has the right to refuse the charge with the consent of the competent court having jurisdiction over the merits of the case. In addition, if charges have already been filed, the judge has the right to terminate the proceedings in agreement with the prosecutor and the accused.

French criminal procedure law contains inquisitorial elements. The judge is equipped with a number of discretionary powers, the right to use of which is given to him by the law to determine the truth in the case. On the other hand, the prosecutor has the right to apply to the court with any request that he considers useful for the case, and to freely express any opinion that contributes to the administration of justice. The prosecutor is represented in all criminal cases. He is independent, independently decides on issues of criminal prosecution and does not require the approval of a superior prosecutor when exercising his powers.

§3. Examples of Some Post-Soviet Countries

The criminal procedural legislation of Ukraine recognizes the principle of disposition, according to which the parties, based on their own interests, are free to exercise their powers. Refusal of charges by the prosecutor entails the termination of criminal proceedings. According to the Criminal Procedure Code of Ukraine, the proceedings are completed even if the private prosecutor refuses to bring charges. If the prosecutor, based on an analysis of the evidence examined in court, changes his inner conviction regarding the implementation of the charge and comes to the conclusion that the charge against the person has not been proven, he is obliged to refuse the charge. According to the criminal procedure rules of Ukraine, the decision to reject the charge is in written form and takes the form of a resolution that describes the motive and

justification for dismissing the charge. In addition, the prosecutor's refusal to press charges leaves the aggrieved person the right to continue to support the charges in court. The General Prosecutor of Ukraine does not require the approval of a superior prosecutor in case of refusal to bring charges.

According to the Criminal Procedure Law of Latvia, if there are proper factual and formal grounds, the prosecutor is obliged to refuse the state charge. If, when considering a criminal case, the prosecutor comes to the conclusion that the accusation against a person has not been fully or partially proven, he is obliged to completely or partially reject the charge and present to the court a reasoned decision on the rejection of the charge, which is approved by a superior prosecutor.

According to the Criminal Procedure Code of the Republic of Azerbaijan, if there is an appropriate legal basis, the prosecutor has the right to refuse charges. The legislation of Azerbaijan recognizes the institution of a private prosecutor, who engages in a case on behalf of public organizations and, if the state accuser refuses to press charges, has the right to continue to support a private prosecution of the case. In such a case, the private prosecutor acts in the interests of the victim and in accordance with his will. In the absence of sufficient grounds for acquitting the accused, the prosecutor needs the consent of the defence party in case of refusal to bring charges. If, after the case has been referred to the court, before the trial begins, circumstances are revealed that contradict the continuation of the criminal prosecution, the judge gives the state accuser the opportunity to refuse the charge. Moreover, if such circumstances become known to the court after the start of the trial, the court will still complete the consideration of the case and, if the state accuser does not refuse the charges, will itself issue an acquittal. The criminal procedural legislation of Azerbaijan does not require the state accuser to obtain the consent of the superior prosecutor when rejecting charges.

According to the Criminal Procedure Code of Estonia, a refusal of the charge entails an acquittal against a person. In addition, the prosecutor has the right to withdraw

charges during the arguments between the parties, and the court will issue a verdict of acquittal immediately without continuing the trial. Moreover, according to the criminal procedure legislation of Estonia, a superior prosecutor is only authorized at the investigation stage to change by his decision unfounded and illegal decisions made by a subordinate prosecutor.

Conclusion

The presented dissertation is the first comprehensive study conducted in the Georgian scientific space regarding the normative norm of refusal of charges, in which the theoretical and practical aspects of this procedural institution are studied and presented in detail.

The criminal procedural legislation of Georgia belongs to the continental legal system, which during its existence has been strongly influenced by the Anglo-American legal system, which is manifested in a number of changes made to this legislation. These changes have always served to regulate specific relations and to ensure compliance of the said legislation with the legislation of democratic countries, which, in turn, contributed to the simplification of criminal proceedings. However, the study showed that there are still problems in the current Criminal Procedure Code of Georgia that require legislative intervention. A striking example of this is the regulation of the institution of refusal to charge. The in-depth study of the issue during the scientific research showed us that there are many problems related to this institution. We have identified these problems and presented our vision of ways to solve them.

On the basis of the discussion and analysis of the historical aspects of the thesis, we came to the conclusion that the regulatory norms for refusing charges are embedded in ancient Georgian law. The monuments of Georgian law were more humane compared to other monuments of law of that period, and at the same time, they were progressive, because in different historical eras and in socio-economic formations, sharply different criminal procedural norms existed in parallel to each other and

developed. From time immemorial, the initial principles of Georgian justice were fairness, competitiveness of the parties, impartiality of the judge and objective examination of the case. The king and other secular or ecclesiastical hierarchs had the right to make a decision with the content of rejecting the charge (in the modern sense) within their competence. In particular, they could forgive the crime to the person who committed it. In ancient Georgian law, the victim was usually considered to be the accuser. There was also a conditional form of refusal to implement state charges, not recognized by the current legislation. Forms of refusal of accusation were found both in the accusatory process and in inquisitorial (investigative) and mixed type processes. Historical sources clearly confirm the provisions of Georgian legal proceedings and early criminal proceedings, using which the accuser, whether a collective or individual institution of justice, could refuse to execute state charges, which was expressed in forgiving a person for a crime, not assigning a certain conditional sentence, or for a definite or indefinite period, leaving the case undecided until new circumstances are discovered.

Refusal to bring charges is a discretionary right of the prosecutor. In addition, as a result of the research, we came to the conclusion that the prosecutor, within the limits of his discretion, can refuse charges if such factual circumstances arise that are not recognized by current legislation. These circumstances are: incomplete and subjective investigation; poor quality, unprofessional investigation; evidence obtained in violation of procedural rules; insufficient evidence to reach a verdict beyond a reasonable doubt standard; hasty and/or unfounded procedural decisions caused by the incompetence of the head of the proceedings; initiation an investigation based on false hearing, false testimony and/or false conclusion; recognition of evidence presented by the party of accusation, or a significant part of it, as inadmissible at the pre-trial session. Charges may also be waived on such procedural grounds as "changed circumstances" and "continuing criminal prosecution is contrary to the guiding principles of criminal justice policy."

On the one hand, the issue of defining the concept of “changed circumstances” remains problematic in the current criminal procedure legislation. Based on the foregoing, since a change in the situation may become a basis for dismissal of the charge, it is advisable to explain this at the legislative level and determine this relationship. This will help establish a correct and uniform practice. As a determinant of changing the situation, it is possible to consider, in general, political, social, economic and legal factors, which, in turn, affect the subject of a specific criminal act and essentially change its socially dangerous character.

The Criminal Procedure Code of Georgia should include as a separate chapter the detailed and complete legal norms regulating the grounds, procedural rules and legal consequences of using the procedural institution of refusal of charges. This will systematize this institution and make the issue of using the institution of waiving charges clearer and understandable.

Based on the conducted research, it was determined that the issue of consent of a superior prosecutor in case of refusal to bring charges is problematic, since this contradicts the procedural legislation of the criminal law of Georgia, which states that “when exercising his powers in court, the prosecutor is independent and is subject only to the law.” The consent of a superior prosecutor is a kind of formal reservation that impedes the process of justice, prevents its acceleration and calls into question the independence of the state accuser. The specified procedural reservation in the Criminal Procedure Code of Georgia was inherited from Soviet procedural legislation as a characteristic tool for systemic corruption. Currently, the legislations of European democratic countries and some post-Soviet republics recognize the independence of the state accuser and refuse to interfere in his activities in any way, even as a superior prosecutor. To carry out effective justice, the accuser should not be limited by the authority of another prosecutor, even a higher-ranking prosecutor, while ensuring the implementation of state charges in court. Here we will add that this opinion does not imply the removal of the state accuser from the prosecutor's office system. As we have

already mentioned, the prosecutor's office is a collegial body, and the accuser can (and preferably) if necessary, consult with a prosecutor of any rank on current issues, if he believes that the consultations will help him form a decision acceptable to him and will convince him of the correctness of his opinions. We believe that this issue should be resolved by amending the Criminal Procedural Legislation of Georgia, and the superior prosecutor, instead of the right to give consent to the refusal of charges, should be given the right to check the legality of the decision by filing a complaint with the court. In our opinion, this will strengthen the institution of renunciation of charges in this legislation and will contribute to the smooth implementation of the tasks facing the prosecutor's office. The issue of consent of a superior prosecutor is especially problematic in the event of the refusal of the General Prosecutor of Georgia to charge while exercising the powers of a state accuser. Regulating this special situation requires legislative changes.

As a result of the research, it was established that the victim is practically not involved in the process of refusing charges, which is against the European recommendations and the practice of democratic countries. We consider it expedient for the prosecutor to consult with the victim (if there is one) before rejecting the charges. Besides, the position taken by the victim during the consultations should not influence the decision taken by the prosecutor.

As a result of the study, it was also established that if, in accordance with Part 1¹ of Article 106 of the Criminal Procedure Code of Georgia, the victim has the right to appeal the prosecutor's decision on the termination of the investigation and/or criminal prosecution, this code does not grant the victim the right to refuse charges, which is a problematic issue and requires a solution through changes to legislation.

Through the research, it was determined that the prosecutor's decision to reject the charge is not a summary decision on the case, but is considered a legal basis for a judge's acceptable summary decision. Simply put, the prosecutor's dismissal of charges is not a verdict. By its content, it cannot be considered a court decision and, therefore,

there is no contradiction between the Constitution of Georgia and the Criminal Procedure Code of Georgia. Therefore, by introducing legislative changes, the legal reservation that arose due to an erroneous appeal to the contradiction between the Constitution and the law must be corrected, according to which the prosecutor is prohibited from withdrawing charges due to newly discovered circumstances, even at the hearing of the revision of the sentence. Additionally, existing criminal procedure laws should explicitly state that prosecutors can dismiss charges prior to a jury verdict.

The Criminal Procedure Code of Georgia does not determine the form of an application for refusal to bring charges. The state accuser's decision to refuse to file a state charge should be made in writing as much as possible, except in cases where presenting the decision in writing, taking into account the time factor, would delay the administration of justice or harm the rights of the participant in the process.

The Criminal Procedure Code of Georgia does not specify the procedure for withdrawing charges. According to existing practice in Georgia, the prosecutor submits a decision to dismiss the charge in the form of a petition to the court, which we consider to be an incorrect practice. The said decision has already been formalized at the time of filing the lawsuit. Accordingly, it should take the form of a resolution. Refusal to bring charges is a discretionary right of the prosecutor. The prosecutor makes his own decision within the scope of his authority and does not require the said statement to have any legal consequences. The decision to reject the charge, in turn, is the legal basis for the court to issue an order to terminate the criminal prosecution. The criminal procedure legislation obliges the judge to make such a decision. No additional petitions or applications are required to obtain it.

According to the current criminal procedural legislation, after a complete dismissal of charges against a person, criminal prosecution against him is terminated by a court decision. In addition, he does not acquire the procedural status of an acquitted

person entitled to receive compensation for damage caused by current legislation. Accordingly, legislative changes need to be made in this regard.

Initiating criminal prosecution against a person, as well as terminating it at the investigation stage and refusing to press charges in court, is the exclusive authority of the body carrying out criminal prosecution – the prosecutor's office. Therefore, it is correct that the law should not only give the prosecutor discretionary powers regarding the refusal of charges, but also in a number of cases imperatively order him to act, since in the presence of factual and formal circumstances for the refusal of charges, the right to withdraw charges should not be a right, but duty of the prosecutor.

The analysis of the conducted research gives grounds to recommend introducing certain changes to the Criminal Procedure Code of Georgia. In particular:

a) Article 250 of the Code shall be stated as follows:

"Article 250. Refusal of charges or part of charges

1. The prosecuting party has the right to refuse the charge or part of the charge, or to replace the existing charge with a lenient charge. In case of rejection of the charge or part of the charge by the prosecutor, the court makes a decision on termination of criminal prosecution of the charge or part of the charge.

2. If the charge is completely rejected, together with the termination of the criminal prosecution, the judge terminates the criminal case.

3. The prosecuting party enjoys the right provided for in Part 1 of this Article until the verdict is rendered in the court of any instance, including before a verdict is passed by a jury.

4. The decision to dismiss the charge is usually made in writing and takes the form of a decree.

5. The charge or part of the charge rejected by the prosecuting party, as well as the evidence on which it is based, cannot be resubmitted to the court against the same accused.

6. The accused, against whom the criminal prosecution was completely terminated due to the abandonment of charges, acquires the procedural status of acquitted.”

As a result of these changes, the consent of a superior prosecutor will no longer be necessary when dismissing a charge; the fate of a criminal case will be decided after the prosecutor completely rejects the charge, the restriction on the use of the right to withdraw charges when revising a sentence due to newly discovered circumstances will be removed for all accused, and the procedural status of the person against whom criminal prosecution has been terminated will be determined on the basis of a complete refusal of charges.

b) Article 250¹ of the following content shall be added to the Code:

"Article 250¹. Grounds for refusal to bring charges

1. The state accuser is obliged to refuse the accusation if there are subparagraphs "a", "b", "c", "d", "e", "f", "z", "t" or "k" of the first Part of Article 105 of this Code or the grounds provided for in Part 2.

2. The state accuser has the right to refuse the charge if:

a) There is a basis provided for by subparagraphs "l" or "m" of the 1 Part of Article 105 of this Code or the grounds provided for in Part 3;

b) It is established that the evidence was obtained in violation of the law or the court declared the evidence of the prosecuting party as inadmissible;

c) Continuing of criminal prosecution is contrary to the legitimate interests of the state and society.”

This change determines in which case the refusal of charge is mandatory for the prosecutor, and in which case this institution will be used within the scope of its discretionary powers.

c) Article 250² of the following content should be added to the Code:

"Article 250². Decision on rejection of charges

1. The decision to withdraw charges is made by the prosecutor with a reasoned resolution.

2. Before making a decision to reject the accusation, the prosecutor consults with the victim (if there is one), and a protocol is drawn up.

3. The protocol of interrogation of the prosecutor with the victim must indicate the grounds (justification) for refusing to bring charges and the position of the victim.”

These norms will regulate the issue of the plea form for refusing charges and the involvement of the victim in the process of using the mentioned procedural institution.

d) Article 250³ of the following content should be added to the Code:

"Article 250³. Appeal of a decision made by a court on the basis of refusal to bring charges

1. The victim has the right to appeal the decision of the state accuser to reject the charge to a superior prosecutor once, except when the state accuser is the General Prosecutor of Georgia.

2. The superior prosecutor makes a decision based on the victim's complaint:

a) on the appeal of the court's decision on the termination of the criminal prosecution and investigation based on the rejection of charges due to the newly revealed circumstances;

b) on refusal to satisfy the victim's complaint.

3. The decision of the superior prosecutor is final and cannot be appealed.

4. The complaint of a superior prosecutor is considered in the manner established by Article 314 of this Code.

5. In case of cancellation of a court ruling to terminate criminal prosecution on the basis of abandonment of charges in connection with newly discovered circumstances, state charge shall be carried out by a superior prosecutor or by his order – another prosecutor, who has not made a decision on the refusal of charges.”

As a result of these changes, the victim will be given the opportunity to file a complaint with a superior prosecutor to appeal a court decision based on dismissal of the charge. The superior prosecutor will be obliged to study the victim’s complaint and resolve the issue regarding the said complaint, taking into account the validity and legality of the refusal of the accusation by the state accuser.

Bibliography

Vogler Richard, Relations between Prosecutors and Investigative Authorities in Two Anglo-American countries: The United States of America, England and Wales, Tbilisi, 2017;

Tamani Steven, Murdoch Jim, Joint Opinion on the Code of Criminal Procedure of Georgia, Warsaw/Strasbourg, 22 August 2014, <https://www.osce.org/files/f/documents/2/5/124230.pdf>;

Kobaladze Paata, prosecutor as a state accuser, dissertation submitted for the degree of a candidate of legal sciences, Tbilisi, 2002;

Meurmishvili Besik, Initiation and Implementation of Criminal Prosecution in the Criminal Law Process of Georgia (Investigation Stage), Dissertation submitted for the degree of Doctor of Laws, Tbilisi, 2014;

Mefarishvili Gia, Life and Law, Tbilisi, 2008;

Fafashvili Lali, Tumanishvili Giorgi, Kvachantiradze Davit, Liparteliani Larisa, Dadeshkeliani Germane, Guntsadze Shorena, Mezvrishvili Natia, Toloraia Londa, Commentary on the Criminal Procedure Code of Georgia, accessed October 1, 2015, Tbilisi, 2015;

Austin John, The Province of Jurisprudence Determined and Uses of the Study of Jurisprudence, Library of Ideas, London: Weidenfeld and Nicolson, 1954;

Bledstein Burton, The Culture of Professionalism: The Middle Class and the Development of Higher Education in America, New York: Norton, 1976;

Flanagan Sir Ronnie, The Review of Policing. Final Report, 2008;

Harris David A., The Interaction and Relationship Between Prosecutors and Police Officers in the United States, and How This Affects Police Reform Efforts. *Erik*

Luna, Marianne L. Wade, The Prosecutor in Transnational Perspective, New York, Oxford University Press, 2012;

Husabo Erling Johannes, Strandbakken Asbjorn, Harmonization of Criminal Law in Europe, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2005;

Jehle Jörg-Martin, Wade Marianne, Coping with Overloaded Criminal Justice Systems: The Rise of Prosecutorial Power Across Europe, *Springer* - Berlin, Heidelberg, 2006;

Langer Máximo, The Long Shadow of the Adversarial and Inquisitorial Categories. The Oxford Handbook of Criminal Law, *Edited by* Markus D. Dubber, Tatjana Hörnle, Oxford, 2014;

Simon William H., The Organization of Prosecutorial Discretion. Prosecutors and Democracy, A Cross-National Study, *Edited by* Máximo Langer and David Alan Sklansky, Cambridge, 2017;

Spohn Cassia C., Beichner Dawn, Frenzel Erika Davis, Holleran David, Prosecutors' Charging Decisions in Sexual Assault Cases: A Multi-Site Study, Final Report, 2002;

Vogler Richard, A World View of Criminal Justice, 1st Edition, London: Aldershot, Ashgate, 2005;

Molins François, L'action public, 2009 (dernière mise à jour: 2013), 12;

Müller-Graff Peter-Christian, Der Raum der Freiheit, der Sicherheit und des Rechts in der Lissabonner Reform. *Europarecht Beiheft*, 1, 2009;

Golovko Leonid, Institutions for the Prosecutor to Refuse Charges and Change the Charges in Court: Post-Soviet Prospects in the Conditions of Theoretical Misconceptions, *State and Law*, 2012, №2;

Eferin Aleksey, On the Issue of the Right of the State Accuser to Refuse Charges, *Questions of Russian Justice*, 2021, No. 12;

Zelenetsky Vladimir, Refusal of the Prosecutor from the State Charge, Textbook, Kharkov, Law Institute, 1979;

Motovilovker Yakov, Basic Criminal Procedural Functions, Yaroslavl, 1976;

Savitsky Valery, State Charges in Court, Moscow, 1971;

Savitsky Valery, Essay on the Theory of Prosecutorial Supervision in Criminal Proceedings, Moscow, 1975;

Savitsky Valery, Procedural Consequences of the Prosecutor's Refusal to Bring Charges, Jurisprudence, 1972, No. 1;

Strogovich Mikhail, Criminal Procedure, Textbook, Moscow, 1948.

This research (grant#PHDF-22-541) has been supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG).